

Strategia Rozwoju Gminy Gąsawa na lata 2020-2030

Gąsawa 2020 r.

Spis treści

<i>WPROWADZENIE I METODYKA</i>	3
<i>I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY</i>	5
1.1. Lokalizacja i charakterystyka gminy	5
1.2 Struktura demograficzna	7
1.3 Edukacja i wykształcenie	13
1.4 Rynek pracy	15
1.5 Rolnictwo	22
1.6 Infrastruktura budowlana oraz zasoby mieszkaniowe	23
1.7 Infrastruktura społeczna	24
1.8. Zasoby przyrodnicze oraz historyczno-kulturowe wykorzystywane w turystyce	28
1.9 Infrastruktura techniczna	33
1.10 Gospodarka przestrzenna na terenie gminy	40
<i>III. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE NA LATA 2020-2030</i>	48
3.1 Wizja rozwoju gminy	48
3.2 Misja rozwoju gminy	48
3.3 Cele strategiczne i operacyjne	49
3.4 Budżet Gminy	53
3.3 Spójność z dokumentami nadrzędnymi	57
<i>IV. KONSULTACJE SPOŁECZNE</i>	62
<i>V. WDRAŻANIE I MONITORING</i>	63
5.1 Wdrażanie strategii	63
5.2 System monitorowania	63
<i>PODSUMOWANIE</i>	65
<i>Spis Tabel</i>	66
<i>Spis Rycin</i>	66
<i>Spis Wykresów</i>	67
<i>Spis Fotografii</i>	67

WPROWADZENIE I METODYKA

Strategia rozwoju gminy Gąsawa na lata 2020-2030 została opracowana na zlecenie Urzędu Gminy w Gąsawie i jest jednym z kluczowych dokumentów planistycznych, stanowiącym perspektywiczny plan, określający główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego oraz podstawowe narzędzia realizacji celów dla obszaru gminy. Niniejszy dokument stanowi kontynuację działań rozpoczętych już w poprzednich latach w ramach strategii rozwoju gminy Gąsawa.

Dokument został podzielony na dwie części:

część I - analityczną - obejmującą szczegółową diagnozę obszaru gminy;

część II - strategiczną - uwzględniającą zestawienie celów strategicznych i operacyjnych na lata 2020-2030.

Niniejsza dokumentacja została opracowana w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności zgodnie z:

- Ustawę z dnia 6 grudnia 2006 r., o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295. z późn. zm.) w zakresie metodyki pracy;
- Ustawę z dnia 8 marca 1990 r., o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713) w zakresie dotyczącym planowania;
- Ustawę z dnia 3 października 2008r., o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r. poz. 283 z późn. zm.) w zakresie przeprowadzenia oddziaływania na środowisko.

W ramach prac nad dokumentem uwzględniono efekty realizacji wcześniejszych zadań i programów, dane statystyczne i ewaluacyjne dostępne w oficjalnych źródłach, obowiązujące programy i plany, jak również głosy lokalnej społeczności – podmiotów gospodarczych i społecznych działających na terenie gminy Gąsawa oraz mieszkańców.

Tworzenie przedmiotowego dokumentu można podzielić na następujące etapy:

- Etap I – zbieranie danych statystycznych pozwalających na stworzenie diagnozy Gminy Gąsawa;
- Etap II- stworzenie wstępnego projektu Strategii Rozwoju Gminy Gąsawa na lata 2020-2030;
- Etap III – przeprowadzenie konsultacji społecznych nad projektem dokumentu;
- Etap IV - weryfikacja uwag złożonych podczas konsultacji społecznych oraz stworzenie ostatecznej wersji dokumentu;
- Etap V – zatwierdzenie Strategii.

W oparciu o zdiagnozowany potencjał gminy Gąsawa, jej zasoby, ale również potrzeby i kluczowe problemy, przygotowana została analiza SWOT (silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń) dla obszaru objętego strategią, uzupełniona o cenne uwagi dzięki konsultacjom społecznym oraz informacjom zebranych od mieszkańców. Analiza stała się podstawą dla zdefiniowania celów strategicznych i operacyjnych.

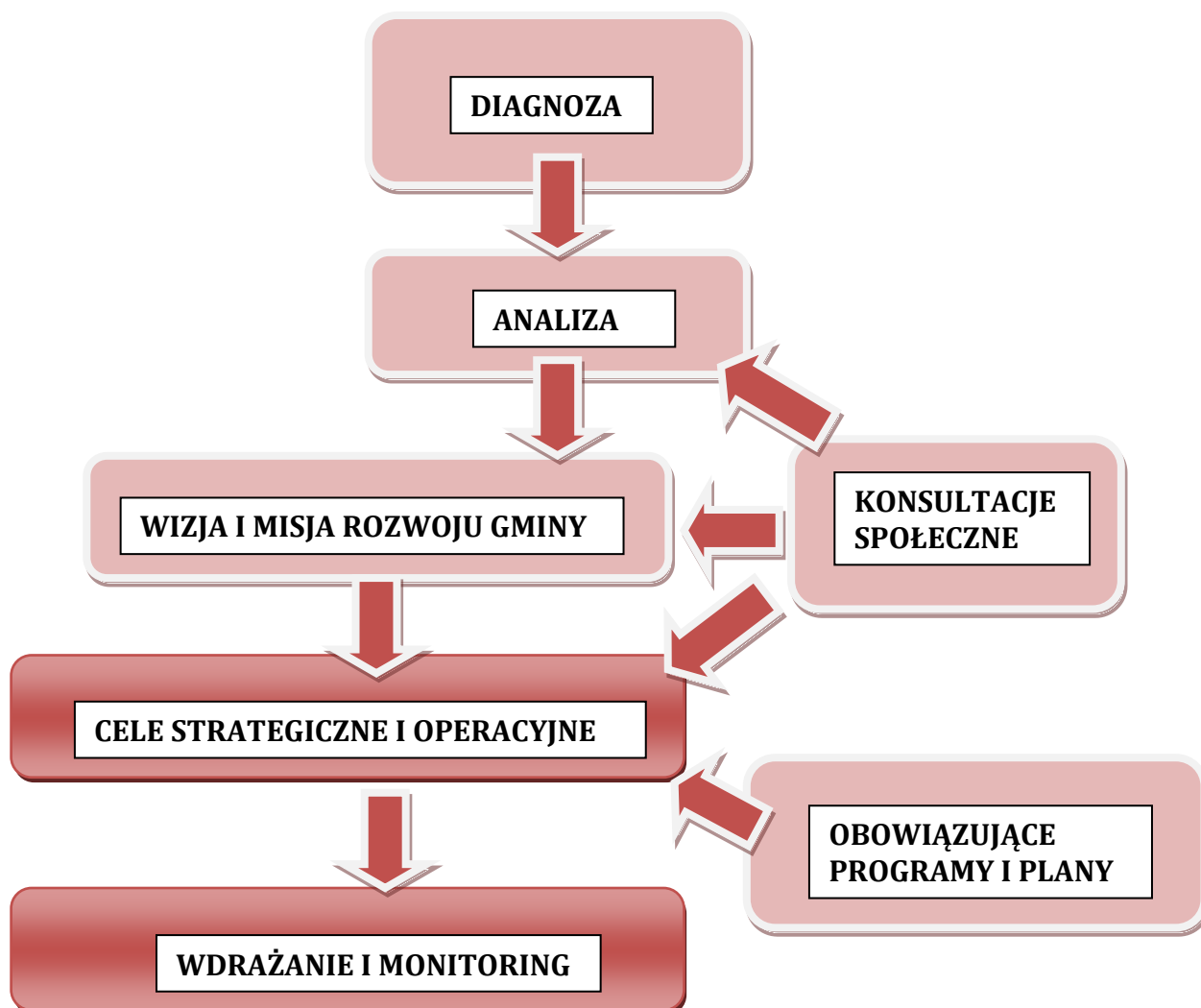

Wyznaczone cele strategiczne zostały poddane analizie pod kątem zgodności z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim. Komplementarność strategii rozwoju gminy Gąsawa z innymi dokumentami strategicznymi w zakresie głównych kierunków działania pozwoli osiągnąć cenny efekt synergii, wzmocni trwałość osiąganych rezultatów, a także ułatwi pozyskiwanie środków w ramach programów i funduszy zewnętrznych.

Strategia zawiera zestawienie zadań w ramach każdego z celów. Proces wdrażania będzie podlegał monitoringowi w oparciu o wyznaczone wskaźniki. Jako dokument planowania długoterminowego, obejmujący lata 2020-2030, będzie podstawą dla opracowania w tym okresie dokumentów szczegółowych, w tym Wieloletnich Planów Finansowych, strategii tematycznych oraz rocznych budżetów gminy.

Rycina 1. Schemat planowania strategicznego.

SCHEMAT PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Źródło: opracowanie własne.

I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY

Diagnoza obszaru jest pierwszym krokiem w wyznaczeniu głównych zakresów działania w kolejnych latach. W ramach diagnozy ocenie poddano następujące obszary tematyczne:

- **Lokalizacja i charakterystyka gminy** tj. wyznaczenie granic obszaru objętego diagnozą w ujęciu administracyjnym oraz geograficznym, struktura użytkowania, funkcja oraz przeznaczenie terenów,
- **Struktura demograficzna** z uwzględnieniem wskaźników demograficznych na przełomie ostatnich 10 lat z prognozą na przyszłe lata,
- **Edukacja i wykształcenie** tj. zaplecze edukacyjne z uwzględnieniem głównych wskaźników związanych z edukacją oraz poziomem wykształcenia,
- **Rynek pracy** z uwzględnieniem stopnia aktywności ekonomicznej mieszkańców, podmiotów gospodarczych, poziomu przedsiębiorczości i wynagrodzenia na terenie gminy,
- **Rolnictwo** rozkład klas bonitacyjnych w gminie, liczba gospodarstw oraz uprawy i ich powierzchnie,
- **Infrastruktura budowlana oraz zasoby mieszkaniowe** tj. kształtowanie się infrastruktury mieszkaniowej w ostatnim dziesięcioleciu,
- **Infrastruktura społeczna** w zakresie opieki zdrowotnej, bezpieczeństwa publicznego, opieki społecznej z uwzględnieniem świadczeń społecznych oraz dostęp do kultury, sportu i rekreacji – infrastruktura publiczna,
- **Zasoby przyrodnicze oraz historyczno-kulturowe wykorzystywane w turystyce**, obszar gminy objęty ochroną przyrody, zasoby naturalne i poziom ich wykorzystania, walory kulturowe i historyczne, a także inne cechy wpływające na zakres i charakter działań turystycznych,
- **Infrastruktura techniczna** tj. sieć komunikacyjna, wodno-kanalizacyjna, gazowa, energetyczna i ciepła, gospodarka odpadami,
- **Gospodarka przestrzenna na terenie gminy** w zakresie aktualności obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Okres objęty analizą objął lata 2010-2019, a więc stanowi kontynuację diagnozy przeprowadzonej w ramach poprzedniej strategii oraz w miarę możliwości uwzględnia okres działań prowadzonych w oparciu o poprzedni dokument. W związku z powyższym, analiza obejmuje również ogólną ocenę wpływu realizacji strategii na pojawiające się trendy, stanowiąc formę ogólnej oceny skuteczności podjętych inicjatyw.

1.1. Lokalizacja i charakterystyka gminy

Gmina Gąsawa położona jest w południowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie żnińskim. Siedziba gminy - Gąsawa jest położona w odległości ok. 57 km od Bydgoszczy, ok. 85 km od Torunia i ok. 12 km od Żnina - siedziby powiatu. Zajmuje obszar 13584 ha. Gmina Gąsawa jest co do wielkości, czwartą największą gminą w powiecie żnińskim. W granicach gminy położonych jest 24 miejscowości skupionych w 19 sołectwach (Annowo - Wiktorowo, Biskupin, Chomiąża Szlachecka, Drewno, Gąsawa, Godawy, Gogółkowo, Komratowo, Łaski Wielkie - Łaski

Małe, Łysinin, Marcinkowo Górne, -Dolne, Nowawieś Pałucka, Obudno, Pniewy – Ostrówce, Rozalinowo - Piastowo, Ryszewko, Głowy i Szelejewo).

Obszar gminy graniczy z gminami:

- od wschodu - gminą Dąbrowa, powiat Mogileński,
- od południowego-zachodu - z gminą Rogowo, powiat Żniński,
- od północy - gminą Żnin, powiat Żniński,
- od południa - gminą Mogilno, powiat Mogileński.

Rycina 2 Położenie gminy Gąsawa na tle województwa i powiatu.

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gąsawa.

Obszar gminy Gąsawa położony jest w makroregionie Pojezierze Wielkopolskie, w mezoregionie Pojezierze Gnieźnieńskie. Gmina Gąsawa położona jest we wschodniej części Pojezierza Gnieźnieńskiego nazywanej Pojezierzem Żnińskim lub Pałuckim.

Usytuowanie sprawia, że w przeciągu ostatnich lat gmina zmienia systematycznie charakter z silnie rolniczego na podmiejski, osadnictwa jednorodzinnego, letniskowy, usługowy z dynamicznie rozwijającym się sektorem turystyczno-wypoczynkowym.

Rolnicza funkcja gminy lokowana jest przede wszystkim w części centralnej i zachodniej. Obszar ten charakteryzuje się wysokimi klasami bonitacyjnymi gleb, stanowiącymi kompleksy gleb bardzo dobrych i dobrych dla produkcji roślinnej i hodowli.

Funkcja turystyczno - wypoczynkowa powiązana jest z wykorzystywaniem walorów historycznych i krajobrazowo - przyrodniczych gminy. Gmina głównie nastawiona jest na obsługę ruchu turystyczno - wycieczkowego związanego z pomnikiem historii Biskupin oraz terenami wypoczynku w północnej i centralnej części gminy, gdzie powstają obszary indywidualnej zabudowy letniskowej oraz ośrodki wypoczynkowe.

WNIOSKI

- następuje zmiana charakteru gminy z rolniczego na osadniczy – głównie pod zabudowę mieszkaniową z naciskiem na rozwój sektora turystyczno-wypoczynkowego.

1.2 Struktura demograficzna

Lokalna społeczność pełni kluczową rolę w procesie rozwoju gminy. Aby zapewnić akceptację mieszkańców dla prezentowanej w strategii wizji rozwoju gminy, trzeba prawidłowo zdefiniować ich potrzeby i zapewnić warunki dla rozwoju społecznego i gospodarczego. Młodzież powinna mieć dostęp do edukacji na każdym poziomie, dorośli źródło utrzymania, a osoby starsze miejsca, w których można aktywnie spędzać czas. Wszyscy powinni mieć też odpowiedni dostęp do bogatej oferty kulturalnej i różnego rodzaju usług. Prawidłowa ocena potrzeb lokalnej społeczności wymaga jednak przeprowadzenia najpierw odpowiedniej analizy pod względem cech demograficznych i grup społecznych, z jakich się składa.

Wielkość populacji na tle podziału administracyjnego

Na terenie gminy Gąsawa mieszkają (według danych na koniec 2019 r.) 5 304 osoby (Tabela 1), co stanowi 7,5% całkowitej liczby mieszkańców powiatu żnińskiego i 0,25% województwa kujawsko-pomorskiego. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 39 osób na km² i jest niższy w stosunku do danych dla powiatu żnińskiego (71 osoby na km²) i województwa kujawsko-pomorskiego (115 osób na km²).

Tabela 1. Liczba ludności obszaru gminy Gąsawa na tle powiatu i województwa wg stanu na 31.12.2019 r.

Obszar	Liczba ludności	Powierzchnia (w km ²)	Gęstość zaludnienia (w osobach na km ²)
gmina Gąsawa	5.304	136	39
powiat żniński	70.190	985	71
woj. kujawsko-pomorskie	2.072.373	17.972	115

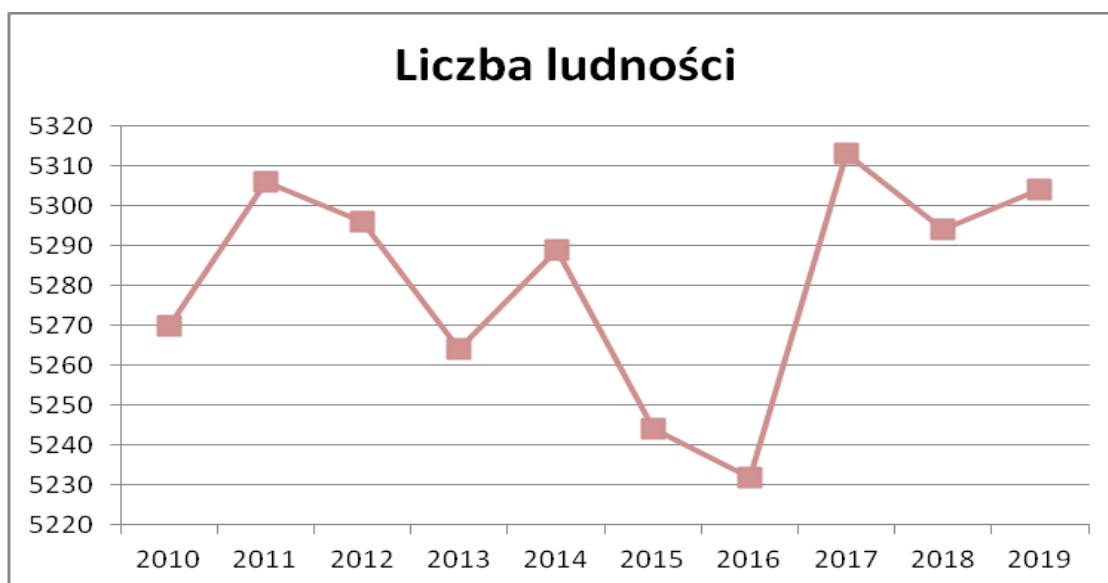
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Liczba ludności

Jedną z charakterystycznych cech gminy Gąsawa jest w miarę stała liczba ludności na przestrzeni lat 2010-2019. Okres ostatnich dziesięciu lat należy zaliczyć do stabilizującego liczbę ludności ze wskazaniem na niewielki wzrost – o 34 osoby. Zgodnie z ilustracją wykresu 1 obserwowany jest znaczny wzrost liczby mieszkańców w roku 2017 w porównaniu do roku poprzedniego (81 osób). Okres od 2010 do 2016 można uznać jako trend spadkowy, natomiast od 2017 widać tendencję wzrostową.

Wykres 1. Zmiana liczby ludności obszaru gminy Gąsawa w latach 2010-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Struktura płci i wieku

Płeć jest jednym z podstawowych elementów struktury demograficznej i ma istotny wpływ na funkcjonowanie i stan społeczeństwa. Im bardziej zbilansowana struktura płciowa, tym lepiej. Równowaga pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn zapewnia bowiem stabilizację procesu rozwoju lokalnej społeczności. Na terenie gminy Gąsawa występuje zbilansowana struktura płciowa mieszkańców z niewielką przewagą kobiet (Tabela 2), Potwierdza to również kolejny wskaźnik – współczynnik feminizacji, a więc liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn, który na obszarze gminy Gąsawa wynosił w latach 2010-2019 100-102.

Tabela 2 Liczba ludności obszaru gminy Gąsawa z podziałem na płeć w latach 2010-2019

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	5 270	5 306	5 296	5 264	5 289	5 244	5 232	5 313	5 294	5 304
mężczyźni	2 622	2 625	2 627	2 616	2 642	2 625	2 619	2 647	2 642	2 648
kobiety	2 648	2 681	2 669	2 648	2 647	2 619	2 613	2 666	2 652	2 656

kobiety na 100 mężczyzn (osoba)	101	102	102	101	100	100	100	101	100	100
---------------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 3 i 4. obrazuje strukturę wiekową mieszkańców Gminy Gąsawa w latach 2010-2019. Analizie poddano nie tylko liczebność danej grupy wiekowej, ale również podział na wiek ekonomiczny. Ekonomiczne grupy wieku tworzy się z zachowaniem zasad wymienionych poniżej:

- Wiek przedprodukcyjny – w tej kategorii wieku ekonomicznego znajdują się osoby, które nie ukończyły jeszcze 15 roku życia;
- Wiek produkcyjny – w tej kategorii następuje rozróżnienie ze względu na płeć. Dla kobiet za wiek produkcyjny przyjmuje się przedział wiekowy: 15-59 lat, dla mężczyzn natomiast przedział wiekowy: 15-64 lat;
- Wiek poprodukcyjny – tę grupę wieku ekonomicznego stanowią kobiety, które ukończyły 60 rok życia oraz mężczyźni, którzy ukończyli sześćdziesiąty piąty rok życia.

Tabela 3 Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Gąsawa w latach 2010-2019.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0-4	285	301	316	305	297	269	255	259	262	258
5-9	263	262	262	262	296	290	305	311	295	293
10-14	322	303	297	282	262	258	250	261	263	300
15-19	408	401	349	330	318	312	295	323	310	295
20-24	415	416	408	423	389	385	364	326	320	310
25-29	455	446	456	426	432	400	411	417	418	390
30-34	369	378	386	411	431	445	420	432	401	404
35-39	352	375	361	362	356	336	349	357	394	413
40-44	323	311	317	316	327	351	370	357	357	346
45-49	355	350	342	330	336	329	313	319	327	335
50-54	433	421	412	401	367	348	342	340	330	346
55-59	370	384	401	403	420	423	410	398	383	357
60-64	295	294	317	328	321	345	367	387	400	412
65-69	160	188	205	229	280	286	283	289	298	291
70 i więcej	465	476	467	456	457	467	498	537	536	554

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 4 Struktura wiekowa mieszkańców gminy Gąsawa według grup ekonomicznych w latach 2010 – 2019.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Wiek przedprodukcyjny	870	866	875	849	855	817	985	1018	1002	1014
udział procentowy	17%	16%	17%	16%	16%	16%	19%	19%	19%	19%
Wiek produkcyjny	3626	3635	3591	3574	3547	3514	3297	3282	3264	3243
udział procentowy	69%	69%	68%	68%	67%	67%	63%	62%	62%	61%
Wiek poprodukcyjny	774	805	830	841	887	913	950	1013	1028	1047
udział procentowy	15%	15%	16%	16%	17%	17%	18%	19%	19%	20%
Liczba ludności	5 270	5 306	5 296	5 264	5 289	5 244	5 232	5 313	5 294	5 304

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W całym analizowanym okresie (lata 2010-2019) najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, stanowiące 61-69% wszystkich mieszkańców Gminy. Jednak, ta grupa charakteryzuje się również najwyższym spadkiem liczby osób oraz udziału procentowego w strukturze mieszkańców ogółem. Największy przyrost odnotowano w grupie osób w wieku poprodukcyjnym. Jest to krajowy trend związany ze starzeniem się społeczeństwa. W latach 2010 – 2019 obserwowany jest wzrost liczny osób w wieku produkcyjnym aż o 273 osoby. Ostatnie skutkuje wzrostem udziału procentowego w strukturze ludności ogółem o 5 punktów procentowych. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym na przełomie dziesięciu lat również nieco wzrosła, sięgając 144 osób, zmieniając udział procentowy tej kategorii ekonomicznej do poziomu 19 %.

Ruch naturalny i migracyjny

Zmniejszająca się liczba mieszkańców Gminy Gąsawa, ma swoje podłoże w ujemnym przyroście naturalnym. Dane zawarte w Tabeli 5. wskazują, że od roku 2013, na terenie Gminy Gąsawa, mamy do czynienia z sytuacją, w której odnotowuje się więcej zgonów, aniżeli urodzeń żywych. Najniższa wartość wskaźnika przyrostu naturalnego wystąpiła w roku 2018. W roku 2011 oraz 2014 odnotowano natomiast najwyższą wartość opisywanego wskaźnika.

Tabela 5 Ruch naturalny w latach 2010-2019 w gminie Gąsawa

Rok		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia żywe											
ogółem	osoba	63	67	64	50	63	42	45	60	49	58
Zgony ogółem											
ogółem	osoba	57	38	60	55	35	56	52	50	77	66
Przyrost naturalny											
ogółem	osoba	6	29	4	-5	28	-14	-7	10	-28	-8

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Kolejnym elementem składowym zjawiska depopulacji Gminy Gąsawa są migracje. Migrację rozumie się jako ruch ludności mający na celu zmianę stałego lub okresowego miejsca pobytu. W przypadku analizy zjawiska migracji wskazać należy na:

- wymeldowania – migracje polegające na opuszczeniu gminy;
- zameldowania – migracje polegające na osiedleniu się na terenie gminy.

W całym analizowanym okresie saldo migracji czyli różnica pomiędzy zameldowaniami i wymeldowaniami z terenu Gminy Gąsawa, co do zasady stanowiło wartość ujemną – z wyjątkiem lat: 2010, 2011, 2015, 2019. Najniższą wartość salda migracji odnotowano w latach 2013 oraz 2016, kiedy na obszarze gminy notowano maksymalne liczby wymeldowań.

Tabela 6 Saldo migracji latach 2010-2019 w gminie Gąsawa.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Zameldowania	69	55	52	51	62	64	50	56	45	73
Wymeldowania	57	48	61	82	76	63	81	60	57	66
Saldo migracji	12	7	-9	-31	-14	1	-31	-4	-12	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wskaźniki demograficzne w Gminie Gąsawa

W poniższej Tabeli 7 przedstawiono główne wskaźniki demograficzne. Dane dotyczą okresu 2010 – 2019. W oparciu o nie należy stwierdzić, że gęstość zaludnienia jest niezmienna i wynosi 38-39 osób na km². Na przestrzeni lat 2010 – 2019 przyrost naturalny na 1000 mieszkańców przyjmował różne wartości. I tak, w 2018 roku osiągnął najmniejszą wartość stanowiącą -5,3. Najkorzystniejszy pod tym względem był 2014 rok, kiedy przyrost naturalny osiągnął wartość 5,3. Wskaźnik dotyczący liczby par zawierających małżeństwa na 1000 ludności przyjmował różne wartości. Najwyższą wartość osiągnął w 2010 roku: 10,4; zaś najniższą w 2018 roku: 4,2.

Tabela 7 Zestawienie głównych wskaźników demograficznych dla gminy Gąsawa w latach 2010-2019.

Rok	Jedn.	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ludność na 1 km ² (gęstość zaludnienia)	osoba	39	39	39	39	39	38,6	38,4	39,0	38,9	39,0
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	101	102	102	101	100	100	100	101	100	100
małżeństwa na 1000 ludności	para	10,4	5,7	7,4	5,1	4,9	5,5	7,1	7,3	4,2	4,7
urodzenia żywe na 1000 ludności	osoba	11,9	12,7	12,1	9,5	12,0	7,9	8,6	11,5	9,3	11
zgoni na 1000 ludności	osoba	10,81	7,19	11,31	10,44	6,64	10,60	9,95	9,5	14,6	12,5
przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	1,1	5,5	0,8	-0,9	5,3	-2,6	-1,3	1,9	-5,3	-1,5

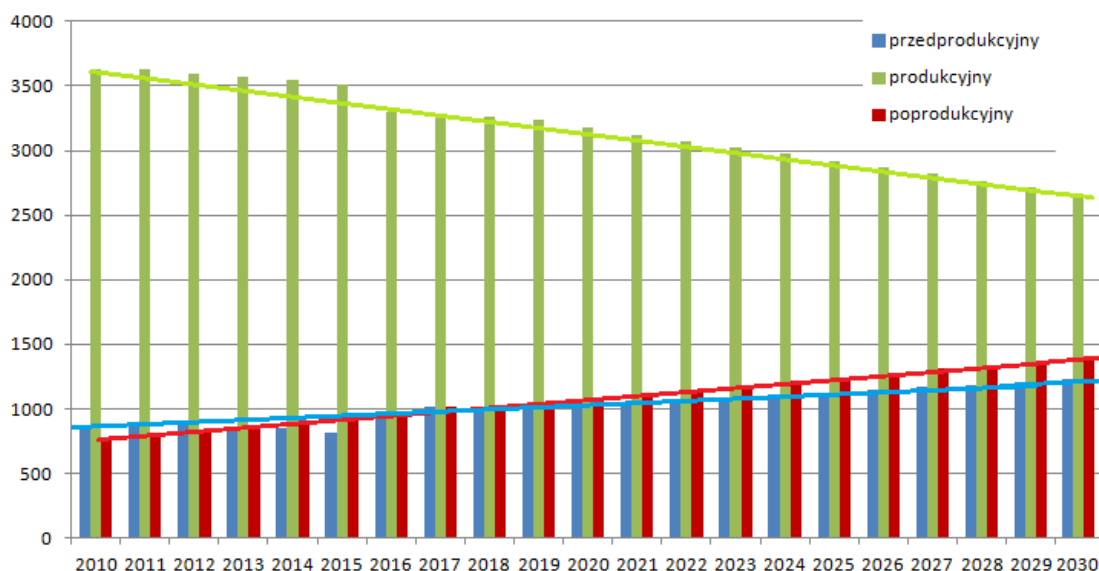
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Prognoza liczby ludności

Ostatnim analizowany aspekt, dotyczy prognozy demograficznej. Wykres 2 przedstawia prognozę, która pozwala estymować liczebność społeczności na terenie Gminy Gąsawa. Zamieszczony wykres obrazuje sytuację do czasu realizacji założeń niniejszej Strategii. Prognoza bazuje tylko na danych statystycznych.

Wykres 2 Prognoza liczby ludności według grup wiekowych na terenie Gminy Gąsawa na lata 2020-2030 z uwzględnieniem danych z poprzednich lat.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Prognozy demograficzne pozwalają stwierdzić, że w kolejnych latach w gminie może nieznacznie zwiększać się liczba dzieci i młodzieży, za to bardziej znacząco zwiększy się liczba osób starszych, które zakończyły już pracę zawodową. Może to być swoistym wyzwaniem dla lokalnego rynku usług opiekuńczych, zdrowotnych i kulturalnych. Tempo zmian oraz poziom zagrożenia zjawiskiem starzenia się społeczeństwa można określić za pomocą wskaźników obciążenia demograficznego: danych przedstawiających liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym (przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) na 100 osób w wieku produkcyjnym. Im wyższa liczba, tym większe obciążenie demograficzne – oznacza, że osoby pracujące muszą utrzymywać większą liczbę osób pozostających bez pracy (łącznie osób młodych i seniorów). Analizując powyższą prognozę demograficzną można przewidzieć, że trendy w perspektywie średnio- i długoterminowej utrzymają się, prowadząc do zjawiska tzw. „starzenia się społeczeństwa”. Znacznie spadająca liczba osób w wieku produkcyjnym przy zwiększającej się liczbie osób starszych w wieku poprodukcyjnym i nieznacznym wzroście osób w wieku przedprodukcyjnym będzie prowadzić do wzrostu wskaźnika obciążenia demograficznego. Mimo, to w kontraście dla zwiększającej się liczby osób w wieku poprodukcyjnym, wizja młodych wchodzących w wiek produkcyjny daje szansę na wyhamowanie trendu starzejącego się społeczeństwa. Dlatego ważnym zadaniem w ramach strategii będzie zrównoważenie działań na rzecz podtrzymania wzrostu liczby mieszkańców z działaniami na rzecz seniorów – grupy stanowiącej coraz większy odsetek lokalnej społeczności. Trend demograficzny wymusi rozwój usług i produktów ukierunkowanych na zaspokajanie potrzeb osób starszych, w tym usług opiekuńczych i zdrowotnych. Ważne stanie się również podtrzymywanie wzrostu liczby mieszkańców

na rzecz najmłodszych, którzy w przyszłości wejdą w wiek produkcyjny. Już w tym momencie należy zachęcić młode małżeństwa do posiadania potomstwa, tworząc odpowiednie warunki dla jego wychowywania poprzez liczne programy i miejsca do spędzania czasu wolnego.

WNIOSKI

- Utrzymująca się liczba ludności,
- Zbilansowana struktura płciowa mieszkańców z niewielką przewagą kobiet,
- Tendencja ujemnego przyrostu naturalnego,
- Ujemne saldo migracji,
- Niekorzystna prognoza struktury wiekowej dla Gminy – spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, przy niewielkim wzroście liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i zwiększającym się wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym – oznaka starzenia się społeczeństwa.

1.3 Edukacja i wykształcenie

Istotną cechą rozwoju gminy jest edukacja i poziom wykształcenia jej mieszkańców. Sieć publicznych placówek oświatowych na terenie Gminy Gąsawa obejmuje przedszkola, szkoły podstawowe oraz zespół szkół niepublicznych.

Poniżej wyszczególniono ośrodki kształcenia dzieci i młodzieży zlokalizowane na terenie Gminy.

- Przedszkole Samorządowe w Gąsawie,
- Szkoła Podstawowa im. Wandy Dobaczewskiej w Gąsawie,
- Szkoła Podstawowa im. Admirala floty Józefa Unruga w Laskach Wielkich,
- Zespół Szkół Niepublicznych w Gąsawie,

Zgodnie z Tabelą 8 liczba dzieci w wieku przedszkolnym oraz odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym nieco wzrosła w latach 2010-2018, co odpowiada trendom demograficznym. Największą liczbę dzieci w wieku przedszkolnym odnotowano w roku 2018 – 115 dzieci.

W ramach analizy stanu szkolnictwa podstawowego dokonano analizy liczby uczniów w placówkach oraz współczynnika skolaryzacji brutto w latach 2010-2018. Liczba uczniów w szkole podstawowej do roku 2014 spadała, w 2015 roku nastąpił wzrost, w 2016 odnotowano spadek a następnie w latach 2017-2018 wyraźny wzrost. Liczba dzieci w gimnazjach w okresie analizowanym odnotowywała spadek, następnie w latach 2017-2018, co ma związek ze zmianą systemu szkolnictwa i likwidacją gimnazjum. Współczynnik skolaryzacji brutto jest to wyrażony procentowo stosunek liczby wszystkich uczących się na danym poziomie, do całej populacji będących w wieku nominalnie przypisanych temu poziomowi kształcenia. Wartość współczynnika zmalała na przestrzeni lat, z ponad 90% do nieco ponad 80%. Oznacza to, że dzieci i młodzież z biegiem lat kształcą się również poza granicami Gminy.

Analiza stanu szkolnictwa ponadpodstawowego nie wykazuje większych zmian na przestrzeni analizowanych lat. Liczba uczniów nieznacznie się zmniejsza co ma jednak związek ze strukturą demograficzną,

Tabela 8 Zestawienie głównych wskaźników związanych z edukacją dla gminy Gąsawa w latach 2010-2018.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w %	52,2	56,5	56,6	58,9	61,3	b.i.	65,0	65,8	64,4
Współczynnik skolaryzacji brutto – szkoły podstawowe	94,35	95,98	93,05	96,46	88,99	82,23	84,76	83,63	82,34
Współczynnik skolaryzacji brutto – szkoły gimnazja	96,24	100,50	94,05	92,02	87,50	91,91	94,55	94,39	85,71
Dzieci w przedszkolach	82	93	88	105	98	90	111	115	108
Uczniowie w szkołach podstawowych	334	310	308	300	303	310	278	327	373
Uczniowie w szkołach gimnazjalnych	205	202	174	173	154	159	156	101	48
Uczniowie w szkołach ogólnokształcących	0	0	0	10	34	48	52	43	59
Uczniowie w szkołach średnich zawodowych	213	215	208	200	192	177	185	176	152
Zasadniczych szkółach zawodowych, szkoły branżowe I stopnia i szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne razem	69	68	68	50	65	66	74	69	67
Szkoły ponadgimnazjalne i policealne	282	283	276	260	291	291	311	288	278

b.i.- brak informacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Dane z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2011 roku wskazują, że struktura wykształcenia mieszkańców obszaru powiatu jest słabsza niż średnie wyniki kraju i województwa kujawsko-pomorskiego.

Tabela 9 Ludność wg poziomu wykształcenia w powiecie żnińskim na tle administracyjnym.

Obszar	Ludność wg poziomu wykształcenia				
	wyższe	średnie i policealne	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i brak wykształcenia

	%	%	%	%	%
Powiat żniński	10,3	29	32,4	27,3	1,1
woj. kujawsko- pomorskie	14,1	29,5	25,2	25,2	1,1
Polska	17,0	31,6	21,7	23,2	1,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności 2011.

Dane dotyczące wykształcenia mieszkańców (Tabela 9) wskazują, że na terenie powiatu żnińskiego dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (32,4%), średnim i policealnym (29%) oraz gimnazjalnym i ukończonym podstawowym (27,3%). Poziom wykształcenia mieszkańców jest niższy niż średnie wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego i Polski. Niskie wykształcenie może stanowić przyczynę wykluczenia mieszkańców na rynku pracy.

WNIOSKI

- Wzrost liczby dzieci w przedszkolach oraz odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym,
- Malejący współczynnik skolaryzacji brutto – odpływ dzieci w wieku szkolnym do placówek spoza terenu Gminy,
- Niższy poziom wykształcenia mieszkańców regionu na tle całego województwa i kraju.

1.4 Rynek pracy

Rynek pracy jest jednym z najważniejszych czynników obrazujących możliwości i ograniczenia obszaru. Jedynie sprawny, konkurencyjny rynek lokalny pozwala na pełne wykorzystanie potencjału demograficznego, ponieważ mieszkańcy nie muszą szukać zatrudnienia poza miejscem zamieszkania, a kolejne osoby chętnie sprowadzą się na teren gminy.

Stopień aktywności ekonomicznej mieszkańców

W niniejszym podrozdziale wskazano na stopień aktywności ekonomicznej mieszkańców, oparty na liczbie osób bezrobotnych (Tabela 10) oraz zatrudnionych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (Tabela 11), przy jednoczesnym uwzględnieniu struktury osób bezrobotnych w gminie (Tabela 12).

Tabela 10 Bezrobotni na obszarze gminy Gąsawa, powiatu i województwa w latach 2010-2019.

Obszar	Bezrobotni w latach 2010-2019										Zmiana w latach 2010- 2019
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	

gmina Gąsawa	464	490	475	507	408	357	347	276	249	230	-234
powiat żniński	5426	5753	5813	5907	4824	4196	3942	2996	2628	2290	-3136
woj. kujawsko-pomorskie	139401	139622	148839	150145	127111	107255	98522	81543	72655	64060	-75341

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 11 Pracujący na 1000 ludności na obszarze gminy Gąsawa w latach 2010-2018.

Obszar	Pracujący na 1000 ludności w latach 2010-2019									Zmiana w latach 2010-2019
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
gmina Gąsawa	71	78	86	82	87	83	96	84	90	+19
powiat żniński	143	145	148	148	151	152	162	161	166	+23
woj. kujawsko-pomorskie	211	211	208	210	216	218	223	227	231	+20

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Zgodnie z powyższymi danymi zawartymi w tabelach liczba osób bezrobotnych przestrzeni lat 2010-2019 zmniejszyła się o połowę. Wskazać także należy na zwiększenie liczby osób pracujących na 1000 ludności w przywołanym okresie. Jest to pozytywne zjawisko, świadczące o rozwijającym się rynku pracy. Niższe bezrobocie i zwiększające się zatrudnienie w gminie musi być postrzegane jako pozytywny wymiar życia mieszkańców.

Struktura bezrobotnych (Tabela 12) wskazuje na przeważającą liczbę bezrobotnych kobiet, dwukrotnie większą niż liczba bezrobotnych mężczyzn. Ostatnie może być efektem przypisywanego do terenów wiejskich modelu rodziny opartego na pracy zarobkowej mężczyzn i kobiet prowadzących gospodarstwa domowe. Biorąc pod uwagę dane dotyczące poziomu wykształcenia należy przypuszczać, że jedną z podstawowych przeszkód w przewyżczeniu barier rynku pracy może być niedostosowanie posiadanych kwalifikacji do wymogów pracodawców oraz brak wiedzy praktycznej. Analiza struktury wiekowej osób bezrobotnych wykazała, że główną grupą bezrobotnych, w całym analizowanym okresie są mieszkańcy pomiędzy 25 a 50 rokiem życia. Największe zmiany odnotowano w najmłodszej analizowanej grupie osób, do 25 roku życia, wśród których w 2011 bez pracy pozostawało 100 osób a w 2019 tylko 34, co stanowi spadek o 2/3 w tej grupie wiekowej bezrobotnych. W niekorzystnej sytuacji na rynku pracy są seniorzy, osoby z teoretycznie dużym doświadczeniem, ale często nieaktualnymi kwalifikacjami. Osoby te w przypadku utraty zatrudnienia znajdują się w bardzo trudnym położeniu i są zagrożone długotrwałym bezrobociem oraz wykluczeniem społecznym, ponieważ nie umieją tak szybko, jak osoby młode

dostosować się do potrzeb rynku pracy. Najbardziej niepokojący jest udział osób długotrwale bezrobotnych. W roku 2011 odsetek opisywanej grypy wynosił 54,89%, co oznaczało, że co druga zarejestrowana osoba nie posiadała zatrudnienia powyżej 12 miesięcy. W ostatnim analizowanym roku wartość odsetka osób długotrwale bezrobotnych wynosiła 53,47%. Ostatnie wskazuje, że mimo malejącego bezrobocia istnieje grupa osób bezrobotnych, którzy nie potrafią odnaleźć się na rynku pracy, bądź też ich predyspozycje zawodowe niwelują szanse na powrót do aktywności zawodowej.

Tabela 12 Struktura osób bezrobotnych na terenie Gminy Gąsawa w latach 2011-2019

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ogółem	490	475	507	408	357	347	276	249	230
Kobiety	286	281	296	248	225	221	187	178	156
Mężczyźni	204	194	211	160	132	126	89	71	74
Do 25 roku życia	100	99	103	79	62	69	37	35	34
Do 30 roku życia	b.i.	b.i.	b.i.	b.i.	104	121	79	69	61
Od 25 do 30	b.i.	b.i.	b.i.	b.i.	42	52	42	34	27
Od 25 do 50	302	289	299	239	208	195	171	152	142
Powyżej 50 roku życia	88	87	105	90	87	83	68	57	54
Długotrwale bezrobotni	269	264	288	229	209	176	170	140	123

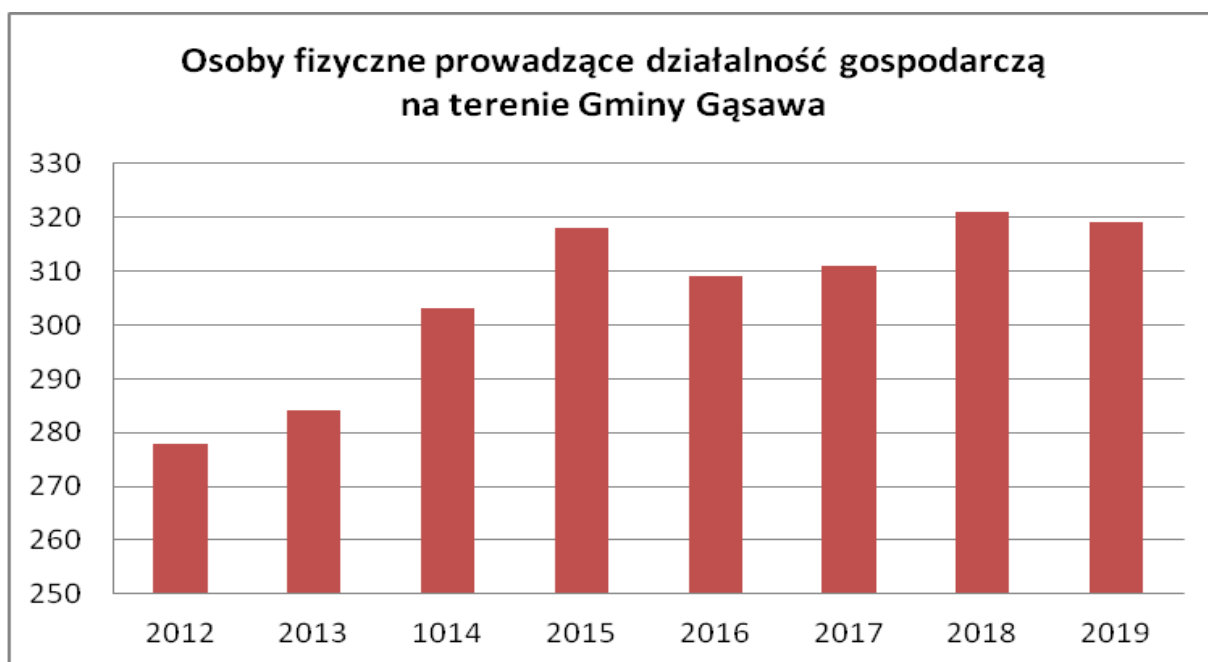
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Podmioty gospodarcze i poziom przedsiębiorczości

Kondycja oraz funkcjonowanie lokalnych przedsiębiorstw wpływa znacząco na rozwój Gminy, ale również na stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Sfera gospodarcza wpływa bezpośrednio na poziom bezrobocia, ma także wpływ na uzależnienie mieszkańców od środowiskowej pomocy społecznej. Analizie w niniejszym podrozdziale zostały poddane funkcjonujące podmioty gospodarcze: ich liczba oraz sektor działalności. Wszelkie wykorzystane dane odpowiadają danym Głównego Urzędu Statystycznego.

W celu określenia sytuacji podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie Gminy Gąsawa przeanalizowano dane z lat 2010-2019. Wzięto pod uwagę liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy w latach 2012-2019 (Wykres 3). Jak wynika z danych, liczba osób fizycznych które prowadzą działalność w analizowanym okresie ulegała zmianom. W latach 2012-2015 wzrastała, w roku 2016 i 2017 nastąpił nieznaczny spadek w porównaniu do lat wcześniejszych, a w okresie 2018-2019 liczba ta nieco wzrosła. Ogółem w 2019 roku, w porównaniu do 2012 roku działalność gospodarczą prowadzi o 41 osób fizycznych więcej.

Wykres 3 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Gąsawa w latach 2012-2019.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Obszarem analizowanym pozostaje także liczba zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w podziale na sekcje PKD 2007 w latach 2010-2019. Z Tabeli 13 wynika, że na przestrzeni lat liczba podmiotów w podziale na poszczególne sekcje nie zmieniała się.

Tabela 13 Liczba zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w podziale na sekcje PKD 2007 na obszarze gminy Gąsawa w poszczególnych latach 2010-2019.

Lata	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sekcja PKD 2007	Liczba podmiotów									
A. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	33	32	32	32	30	30	35	33	33	35
B. Górnictwo i wydobywanie	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1
C. Przetwórstwo przemysłowe	43	44	41	40	46	49	46	40	41	42
E. Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	0	0	1	1	3	2	2	2	1	1
F. Budownictwo	58	57	62	61	67	82	77	81	84	83
G. Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów	79	78	67	68	72	74	68	65	67	65
H. Transport i gospodarka magazynowa	26	24	27	26	25	26	23	25	24	23
I. Zakwaterowanie i usługi gastronomiczne	15	16	17	17	20	21	21	22	25	21
J. Informacja i komunikacja	3	4	3	3	3	3	4	4	5	6

K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	4	5	7	8	7	9	9	7	7
L. Obsługa rynku nieruchomości	4	5	5	5	5	5	5	6	6	6
M. Działalność profesjonalna naukowa i techniczna	12	17	16	17	18	14	14	14	17	17
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	10	8	8	8	6	4	5	6	7	8
O. Administracja publiczna i obrona narodowa, zabezpieczenia społeczne	5	5	5	5	5	6	6	7	5	6
P. Edukacja	15	14	13	15	16	14	13	11	11	11
Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	17	20	19	21	20	21	19	18	17	17
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15	16	15	16	15	15	15	15	15	16
S i T. Pozostała działalność usługowa	28	26	26	30	33	32	35	35	39	41
Ogółem	369	371	364	374	394	408	402	400	411	412

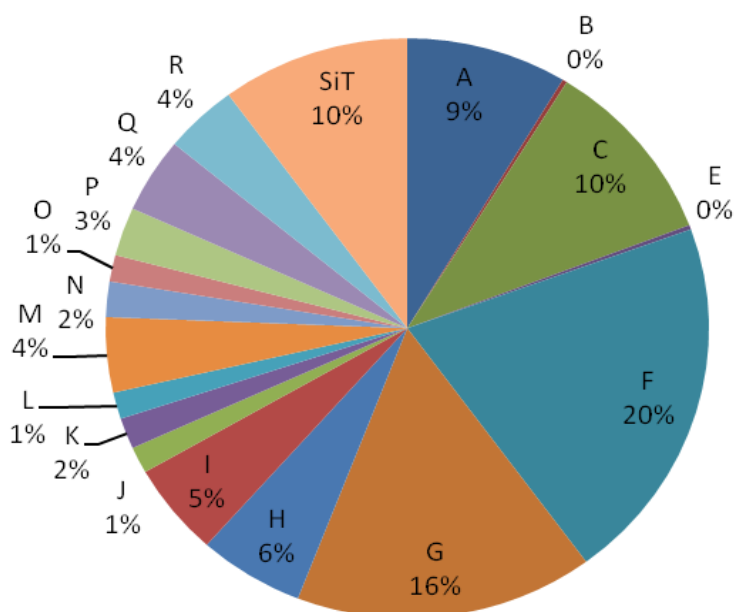
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Jak wynika z poniższego wykresu 4, najwięcej przedsiębiorstw na terenie gminy zajmuje się: budownictwem – 20%, handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów - 16%, przetwórstwem przemysłowym – 10%, pozostałą działalnością usługową – 10%, rolnictwem, leśnictwem łowiectwem i rybactwem – 9% a transportem i gospodarką magazynową – 6%. Pozostałe sekcje nie mają większego znaczenia w liczbie ogólnej prowadzonych rodzajów działalności gospodarczej - osiągając wartości mniejsze niż 5%. Biorąc pod uwagę zmiany w poszczególnych sekcjach działalności gospodarczej, w analizowanym dziesięcioletnim okresie wskazać należy na wzrost podmiotów gospodarczych w sekcji budownictwa oraz w pozostałych działalnościach usługowych, nieznaczny spadek nastąpił natomiast w sektorze handlu hurtowego i detalicznego, oraz naprawy pojazdów.

Wykres 4 Liczba zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w podziale na sekcje PKD 2007 na obszarze gminy Gąsawa w roku 2019

Liczba podmiotów w 2019 roku w gminie Gąsawa według sekcji PKD 2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wyznacznikiem sytuacji na rynku pracy, oprócz poziomu aktywności ekonomicznej mieszkańców i przedsiębiorczości, jest również poziom wynagrodzenia. Zbyt niskie zarobki mogą zachęcać do migracji do większego ośrodka. Przeciętne wynagrodzenie na terenie powiatu żnińskiego w odniesieniu do województwa w roku 2018 było niższe o 484,87 zł brutto (Tabela 14). Oznacza to, że nawet wyjazd do większego miasta w województwie poprawia sytuację osoby pracującej, co determinuje trend migracji. W latach 2010-2018 można zaobserwować nieznaczny wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto (o 2,6%) na terenie powiatu żnińskiego w relacji do średniej krajowej.

Tabela 14 Przeciętne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej na obszarze powiatu toruńskiego w latach 2010-2018.

Obszar	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Powiat żniński									
Ogółem w zł	2 507,49	2 645,24	2 741,57	2 877,89	2 927,35	3 042,27	3 140,27	3 363,90	3 654,34
w relacji do średniej krajowej (Polska = 100)	73,0	73,0	73,2	74,2	73,1	73,3	73,2	74,3	75,6
Województwo kujawsko-pomorskie									

Ogółem w zł	2 910,82	3 062,32	3 182,31	3 322,09	3 439,06	3 540,25	3 672,98	3 886,20	4 139,21
w relacji do średniej krajowej (Polska = 100)	84,7	84,5	85,0	85,7	85,9	85,3	85,6	85,8	85,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Sytuacja na rynku pracy oraz wysokość wynagrodzeń jest uzależniona m.in. od liczby i kondycji lokalnych firm również w odniesieniu do regionu. Na terenie gminy Gąsawa działa 411 firm, a 321 osób prowadzi działalność gospodarczą. Ze względu na fakt, iż dane bezwzględne nie pozwalają na obiektywną ocenę, w analizie posłużono się wskaźnikiem przedsiębiorczości. Tabela 15 stanowi określenie liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten (78 podmiotów na 1000 mieszkańców) ten odpowiada wskaźnikowi powiatowemu (78 podmioty) i jest niższy niż wskaźniki województwa (93 podmioty). Podobnie w przypadku liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (wynik nie odbiega od średniej powiatowej oraz pozostaje niższy od średniej wojewódzkiej).

Tabela 15. Przedsiębiorczość Gminy Gąsawa na tle regionu na wg stanu na 2018 r.

Obszar	Liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	Liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON na tysiąc mieszkańców	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na tysiąc mieszkańców
gmina Gąsawa	411	78	321	61
ŚREDNIA dla powiatu żnińskiego	5 518	78	4 208	60
ŚREDNIA dla województwa kujawsko-pomorskiego	193.470	93	141.983	78

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

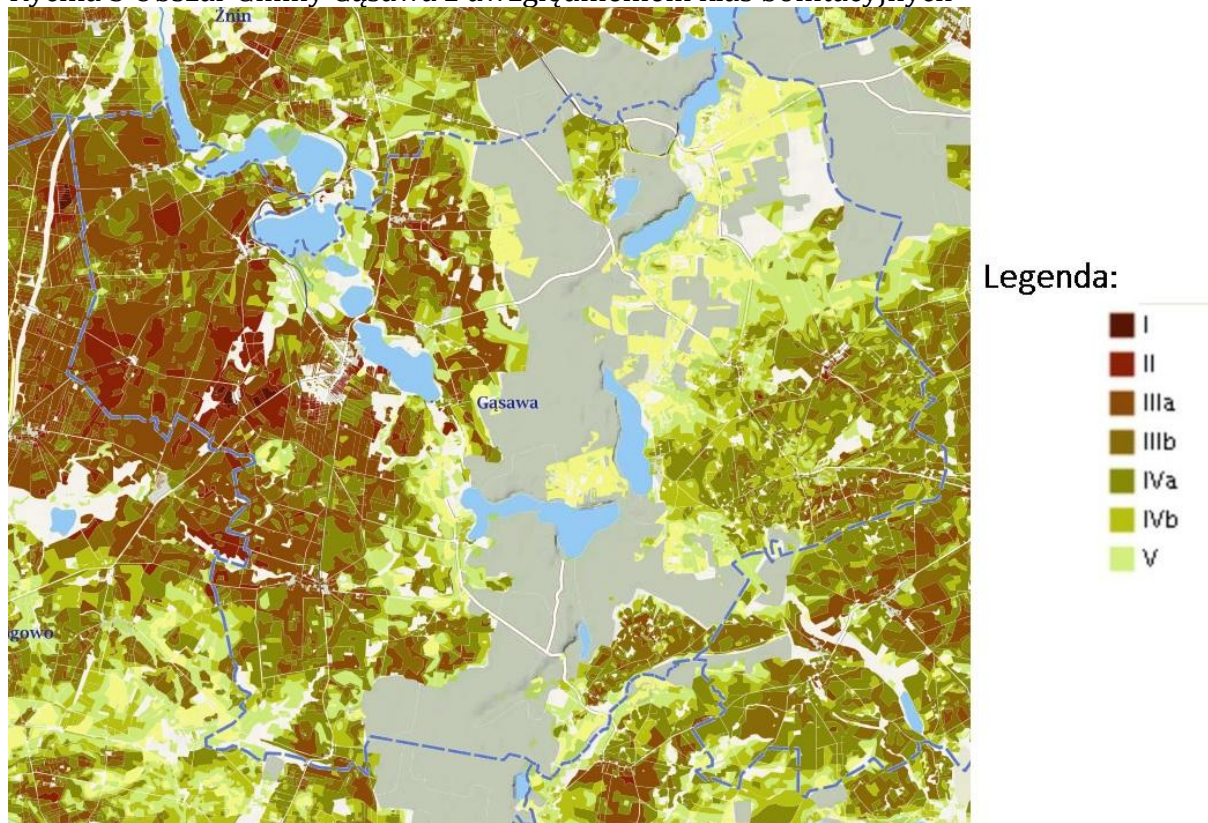
WNIOSKI

- Następuje spadek liczby osób bezrobotnych przy jednoczesnym wzroście liczby pracujących,
- W strukturze bezrobocia dostrzegana jest przewaga bezrobotnych kobiet,
- Wysoki, 50%-udział osób długotrwale bezrobotnych,
- Wzrost liczby podmiotów gospodarczych w okresie ostatnich dziesięciu lat,
- Skupienie działalności gospodarczej wokół budownictwa, handlu hurtowego i detalicznego, naprawa pojazdów,

1.5 Rolnictwo

Gmina posiada korzystne warunki przyrodnicze, sprzyjające rozwojowi rolnictwa. Stan rolnictwa uprawnego uzależniony jest głównie od kategorii występującej klasy bonitacyjnej gleb. Na terenie Gminy Gąsawa rolnictwo skoncentrowane jest w części centralnej i zachodniej gminy, przede wszystkim ze względu na wysoką klasę gleb na tych terenach, głównie kompleksy gleb bardzo dobrych i dobrych dla produkcji roślinnej i hodowli. Rycina 3 przedstawia rozkład klas bonitacyjnych gleb na terenie Gminy Gąsawa. Najlepsze gleby I, II, III klasy bonitacyjnej zlokalizowane są w zachodniej części Gminy, stanowią wysoki odsetek gleb użytkowanych rolniczo. Gleby głównie klas niższych występują w południowo-wschodniej części Gminy Gąsawa.

Rycina 3 Obszar Gminy Gąsawa z uwzględnieniem klas bonitacyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z portalu infostrada.

Według Powszechnego Spisu Rolnego, który został przeprowadzony w 2010 r., na terenie Gminy Gąsawa funkcjonowały 471 gospodarstwa rolne. Liczba gospodarstw w poszczególnych przedziałach grup obszarowych przedstawiała się następująco:

- poniżej 1 ha – 154 gospodarstwa,
- 1 – 5 ha – 88 gospodarstw,
- 5 – 10 ha – 58 gospodarstw,
- 10 – 15 ha – 37 gospodarstw,
- powyżej 15 ha – 134 gospodarstw.

Zgodnie z danymi pozyskanymi podczas ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego główne kierunki upraw gospodarstw indywidualnych to przede wszystkim zboża (powierzchnia upraw 4 525,68 ha), uprawy przemysłowe (powierzchnia upraw 1

389,13 ha), rzepak i rzepik (powierzchnia upraw 1 188,23 ha), buraki cukrowe (powierzchnia upraw 200,90 ha) oraz ziemniaki (powierzchnia upraw 88,07 ha).

WNIOSKI

- Wysoki potencjał rolnictwa - występowanie żyznych gleb w zachodniej części Gminy,
- Przewaga ilościowa małych gospodarstw do 10 ha,

1.6 Infrastruktura budowlana oraz zasoby mieszkaniowe

Infrastruktura budowlana na terenie gminy pozostaje zróżnicowana, przede wszystkim wiekiem, technologią wykonania oraz przeznaczeniem. Z pośród wszystkich zabudowań można wyróżnić trzy podstawowe grupy: budynki mieszkalne, obiekty użyteczności publicznej oraz obiekty handlowe, usługowe i przemysłowe.

Infrastruktura mieszkaniowa, a zwłaszcza jej stan jest odzwierciedleniem dobrobytu mieszkańców Gminy Gąsawa. W niniejszym podrozdziale dokonano analizy stanu infrastruktury w oparciu o dane zebrane przez Główny Urząd Statystyczny. W celu weryfikacji obecnego stanu mieszkalnictwa na terenie Gminy przeanalizowano dane dotyczące liczby mieszkań, liczby izb, powierzchni użytkowej i innych wskaźników (Tabela 16). W celu pogłębienia diagnozy, przeanalizowano dane z lat 2010-2019.

Tabela 16 Dane dotyczące infrastruktury mieszkaniowej na terenie Gminy Gąsawa w latach 2010-2019

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mieszkania	1 442	1 455	1 461	1 470	1 479	1 492	1 511	1 522	1 531	b.i.
Izby	5 918	5 986	6 017	6 062	6 116	6 187	6 282	6 333	6 376	b.i.
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	114 400	115 944	116 753	117 804	119 083	120 814	123 205	124 376	125 346	b.i.
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	79,3	79,7	79,9	80,1	80,5	81,0	81,5	81,7	81,9	b.i.
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	21,7	21,9	22,0	22,4	22,5	23,0	23,5	23,4	23,7	b.i.
Mieszkania na 1000 mieszkańców	273,6	274,2	275,9	279,3	279,6	284,5	288,8	286,5	289,2	b.i.
Budynki mieszkalne nowe oddane do użytkowania	7	14	5	11	12	14	19	16	9	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Rokrocznie na terenie Gminy wzrasta liczba mieszkań, mimo utrzymującej się stałej liczby mieszkańców. Analogicznie, do wzrostu liczby mieszkań wzrasta liczba izb. Jest to naturalna, logiczna konsekwencja wzrostu liczby mieszkań. Na szczególną uwagę zasługują dane dotyczące powierzchni użytkowej. Również w tym przypadku

odnotowuje się wzrost. W całym analizowanym okresie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań wzrosła o 2,6 metra, z poziomu 79,3 m² w roku 2010, do 81,9 m² w roku 2018. Największy przyrost nowo oddanych budynków nastąpił w 2016 roku. Wzrost liczby mieszkań świadczy o korzystnym rozwoju Gminy pod względem mieszkalnictwa oraz zainteresowaniem przypisanym do miejscowości predestynowanych do celów osiedleńczych.

WNIOSKI

- Zwiększenie zasobów mieszkaniowych w Gminie
- Wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań na przestrzeni lat.

1.7 Infrastruktura społeczna

Infrastruktura społeczna jest kolejnym czynnikiem wpływającym na jakość życia. W rozdziale zostaną wzięte pod uwagę kwestie, dostępu do służby zdrowia i opieki społecznej, bezpieczeństwa publicznego oraz dostęp do obiektów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych.

Opieka zdrowotna

Dostęp do opieki zdrowotnej na terenie gminy zapewnia Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gąsawie, świadczący usługi w dwóch punktach zlokalizowanych w Gąsawie i Laskach Wielkich. Mieszkańcy mają możliwość korzystania z poradni ogólnej, gabinetu stomatologicznego, poradni ginekologiczno - położniczej oraz pracowni fizjoterapii i fizykoterapii. Specjalistyczna pomoc medyczna udzielana jest w szpitalach i przychodniach zlokalizowanych w Żninie.

Na terenie gminy istnieje możliwość skorzystania jedynie z opieki zdrowotnej w podstawowym zakresie, w pobliskich mieście powiatowym funkcjonują natomiast ośrodki specjalistyczne. Poważnym problemem w najbliższych latach, ze względu na zmieniającą się strukturę wiekową mieszkańców – „starzejące się społeczeństwo” może jednak stać się brak placówek opieki nad osobami starszymi. Konieczne jest również zapewnienie dostępu do większego wachlarza usług specjalistycznych (lekarzy specjalistów). Zgodnie z wykresem 5 liczba porad udzielonych na terenie gminy Gąsawa jest wyższa w latach 2015-2019 niż w latach 2011-2014, co świadczy o zwiększającym się zapotrzebowaniu na opiekę zdrowotną. Strategia Rozwoju Gminy w trosce o dobro mieszkańców również powinna mieć na uwadze ten sektor.

Wykres 5. Podstawowa opieka zdrowotna – porady na terenie Gminy Gąsawa w latach 2011-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Bezpieczeństwo publiczne

W zakresie bezpieczeństwa publicznego Gmina Gąsawa obsługiwana jest przez dzielnicowych Komendy Powiatowej Policji w Żninie. Bezpieczeństwo przeciwpożarowe zapewniają jednostki OSP działające w: Gąsawie i Nowejwsi Pałuckiej (wchodzą w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego), Szelejewie, Marcinkowie Dolnym, Obudnie i Biskupinie. Sprawność jednostek oceniana jest bardzo wysoko.

Opieka społeczna

Zadania Gminy Gąsawa z zakresu opieki społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Do zadań Ośrodka należy realizowanie lokalnych programów społecznych, ustalanie bilansu potrzeb i środków w zakresie pomocy społecznej, analiza przyczyn występowania sytuacji kwalifikujących do otrzymania pomocy społecznej, realizacja pomocy, w tym współdziałanie z innymi organami i instytucjami w tym zakresie oraz organizacja pracy socjalnej i poradnictwo. Przyczyny udzielania pomocy społecznej mogą być różne, jedne z głównych to: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładów karnych, klęski żywiołowe i ekologiczne.

Tabela 17 Wskaźniki świadczeń społecznych w gminie Gąsawa w latach 2010-2018.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Zmiana 2010-2018
beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	1 104	1 010	939	942	989	880	833	719	630	-474
gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej	171	169	157	155	159	143	144	134	127	-44

pomocy społecznej										
osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	582	534	498	496	521	465	435	377	333	-249
placówki rodzinne miejsca w placówkach	20	13	13	13	13	12	12	10	8	-12
wychowankowie w placówkach rodzinnych	20	12	13	14	12	11	11	9	6	-14
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	329	314	279	240	223	201	234	232	231	-98
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	653	592	533	463	435	394	442	433	427	-226
kwota świadczeń rodzinnych wypłaconych w roku ogółem tys. zł	1 403	1 390	1 404	1 233	1 144	1 209	1 607	1 719	1 615	+212
przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie 500+								391	354	-37
liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie								602	551	-51
wydatki na świadczenia wychowawcze								3658232	3434060	224172

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Według Tabeli 17, przedstawiającej zbiór danych zebranych w oparciu o informacje Głównego Urzędu Statystycznego wskazać należy, że z biegiem lat wskaźniki związane z obszarem świadczeń społecznym maleją. Można wnioskować w tym zakresie, że coraz mniej osób potrzebuje pomocy, a co za tym idzie mieszkańcom żyje się lepiej. Od 2010 roku do 2018 roku sukcesywnie, maleje liczba osób w gospodarstwach domowych korzystająca z pomocy społecznej. W 2018 roku ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej skorzystało 333 mieszkańców, czyli o 249 osób mniej niż w roku 2010 oraz 44 osoby mniej w stosunku do roku poprzedniego. Biorąc pod uwagę miejsca w placówkach rodzinnych zauważyć należy, że w ostatnich latach nie są zajęte wszystkie miejsca. W związku z tym, nie jest dostrzegalna potrzeba tworzenia nowych placówek rodzinnych. W latach 2010-2018 można zaobserwować kierunek związany ze zmniejszaniem się liczby dzieci, których rodzice pobierają zasiłki na ich opiekę, co jest związane ze zmieniającą się strukturą demograficzną, ale również może świadczyć o podniesieniu się standardu życia. Dostrzec należy wpływ świadczenie 500+, wypłacanego od 2017 r. Mimo zmniejszenia się zasięgu korzystania z pomocy

społecznej i spadku odsetka dzieci objętych zasiłkami to wydatki z budżetu gminy na pomoc społeczną rosną, w ciągu 10 lat wzrastając o 212 000 zł.

Dostęp do kultury, sportu i rekreacji

Pierwszym krokiem do włączania nowych osób w aktywność społeczną jest aktywność instytucji publicznych i organizacji, w tym realizacja imprez i wydarzeń kulturalnych, która pozwala na podtrzymywanie i rozwój procesu integracji społeczności lokalnej. Niezbędna do prowadzenia tego typu działań jest odpowiednia infrastruktura – od powszechnie dostępnych miejsc spotkań po odpowiednio wyposażone budynki świetlic, bibliotek i domów kultury. Jest to także infrastruktura, którą organizacje i grupy nieformalne mogą wykorzystywać do swoich działań, dzięki czemu gmina może znacząco przyczyniać się do rozwoju sektora pozarządowego.

W stolicy administracyjnej gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna wraz z filią w Laskach Wielkich. W skład Gminnego Ośrodka Kultury w Gąsawie zgodnie z przyjętym statutem wchodzi świetlice wiejskie z terenu gminy tj: świetlica w Annowie, Biskupinie, Godawach, Gogółkowie, Gąsawie, Łysininie, Marcinkowie Górnym, Marcinkowie Dolnym, Nowejwsi Pałuckiej, Obudnie, Oćwiecie, Ryszewku, Pniewach.

Tabela 18 Liczba obiektów kulturalnych oraz zakres działania na obszarze gminy Gąsawa wg stanu na 2019 r.

Gmina	Liczba obiektów kulturalnych		Liczba imprez	Liczba uczestników imprez	Liczba zespołów artystycznych	Liczba kół, klubów
	domy, ośrodki kultury, kluby, świetlice	biblioteki razem z filiami				
Gąsawa	14	2	15	600	2	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Co roku w kalendarz imprez lokalnych wpisuje się około 15 wydarzeń realizowanych lub wspieranych przez gminę. Regularnie organizowane są pikniki, jarmarki, festyny gminne i parafialne, które angażują sporą liczbę uczestników. Główne funkcje kulturalne na terenie gminy pełni Gminny Ośrodek Kultury w Gąsawie. Prowadzi on we współpracy z świetlicami wiejskimi szereg zajęć dla dzieci i młodzieży oraz odpowiada za organizację lokalnych imprez, konkursów, wystaw, warsztatów, zajęć i innych przedsięwzięć kulturalnych. Dwie funkcjonujące Biblioteki zapewniają dostęp do literatury. Według danych zawartych w Tabeli 18 na terenie Gminy w roku 2019 funkcjonowały dwa zespoły artystyczne oraz trzy kluby.

Do listy wydarzeń o charakterze kulturalnym bez wątpienia dodać należy imprezy sportowe i rekreacyjne. Oferta lokalna również w tym zakresie zawiera liczne inicjatywy i wydarzenia oraz jest stale rozbudowywana. Dostępna jest infrastruktura sportowa, w szczególności kompleksy przyszkolne, Stadion Gminny w Gąsawie, Hala Sportowa w Gąsawie, boiska wielofunkcyjne w Gąsawie, Chomiąży Szlacheckiej, Laskach

Wielkich, Szelejewie. Przy świetlicach wiejskich tworzone są również boiska lub place zabaw.

Na obszarze gminy funkcjonuje stosunkowo dobre zaplecze do prowadzenia działalności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, szeroko wykorzystywane zarówno przez instytucje publiczne, jak i organizacje pozarządowe. Nie można jednak wykluczyć, że potrzebne jest dalsze rozszerzanie dostępnej oferty o nowe sposoby spędzania wolnego czasu, a także systematyczna budowa nowych oraz modernizacja istniejących obiektów rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych. Ciągły rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy, powodujący zasiedlanie nowych terenów przez mieszkańców, niejako wymusza inwestycję w tego typu obiekty. Stają się one miejscem spotkań dla lokalnej ludności, grup seniorów jak również pozwalają na organizację zebrań wiejskich czy też imprez rodzinnych.

WNIOSKI

- Na terenie gminy zapewniono wyłącznie podstawową opiekę zdrowotną, z ograniczonym dostępem do specjalistów,
- Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego,
- Wzrost wydatków na pomoc społeczną w Gminie,
- Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej,
- Dobre zaplecze infrastruktury społecznej – obiekty działalności kulturowej (ośrodki kultury, świetlice wiejskie, biblioteki) oraz obiekty sportowo-rekreacyjne – boiska i tereny rekreacyjne, które w perspektywie na przyszłe lata w związku z rozwojem osadnictwa i struktury demograficznej należy rozbudowywać i modernizować.

1.8. Zasoby przyrodnicze oraz historyczno-kulturowe wykorzystywane w turystyce

Na terenie Gminy Gąsawa występują obszary objęte ochroną zgodnie z art. 6 Ustawy o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 55 z późn. zm.):

- Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich,
- Rezerwat „Źródła Gąsawki”,
- Natura 2000 Ostoja Barcińsko-Gąsawska PLH040028,
- Użytki ekologiczne,
- Pomniki przyrody,

oraz użytki ekologiczne o powierzchni 5,34 ha obejmujący łąkę porośniętą wierzbą oraz brzoza samosiewu położony nad jeziorem Ostrowskim. Ponadto na terenie Gminy Gąsawa zarejestrowanych jest 12 skupisk pomników przyrody – cenne drzewostany oraz głązy narzutowe znajdujące się w miejscowościach Marcinkowo Dolne, Pniewy, Chomiąża Szlachecka, Gąsawa, Ryszewko, Oćwieka-Drewno, Marcinkowo Górne – Biskupin.

Atrakcyjność przyrodnicza związana jest głównie z Obszarem Chronionego Krajobrazu Jezior Żnińskich. Zajmuje on 28 % powierzchni gminy, na której występuje bogactwo krajobrazów, które tworzą:

- dwa ciągi jezior rynnowych rynny żnińskiej i foluskiej. Siedem jezior występujących na tym obszarze i w jego sąsiedztwie zajmują powierzchnię

powyżej 20 ha, a są to jeziora: Ostrowieckie, Foluskie, Chomiąskie, Oćwieckie, Gąsowskie, Godawskie i Pniewskie - atrakcyjne dla celów rekreacyjnych;

- zbiorowiska leśne (lesistość gminy kształtuje się na poziomie 25 %) mające duże znaczenie rekreacyjne, gdyż towarzyszą najatrakcyjniejszym w gminie jeziorom;
- urozmaicona rzeźba polodowcowa - rynny jezior, dolinki małych cieków, sandry;
- pomniki przyrody w postaci rzadkich okazów drzew.

Wysokie walory przyrodnicze oraz położenie wśród jezior przekłada się na chęć realizacji zabudowy letniskowej i mieszkaniowej jednorodzinnej w bliskości z naturalnymi zbiornikami wodnymi. Jednakże położenie danego obszaru w strefie ochrony przyrody może nieco utrudnić inwestycję ze względu na szereg zakazów określonych przepisami prawa, między innymi niszczenia przyrody oraz zakaz zabudowy w pasie szerokości 100 m od linii brzegowej zbiornika wodnego.

Występowanie obszarów objętych ochroną przyrody wpływa na wzrost atrakcyjności turystycznej ale jednocześnie może być przyczyną utrudnień inwestycyjnych, co może przekładać się na hamowanie rozwoju gminy.

Gmina Gąsawa oprócz wielu walorów przyrodniczych oraz krajobrazowych może pochwalić się bogatą historią oraz licznymi zabytkami. Bardzo istotnym elementem kultury gminy jest Szlak Piastowski, który przebiega przez teren gminy oraz jeden z najbardziej znanych w Europie rezerwat archeologiczny w Biskupinie. Na terenie rezerwatu mieści się Muzeum Archeologiczne (fotografia 1), gdzie co roku organizowane są największe w Europie festyny archeologiczne. Do atrakcji turystycznych należy również zaliczyć liczne dworki z XIX wieku, modrzewiowy kościół w Gąsawie z 1674 roku oraz drewniany kościół z XVIII wieku w Ryszewku (fotografia 2). Do dużych atrakcji turystycznych należy również muzeum kolejki wąskotorowej w Wenecji (fotografia 3), pomnik upamiętniający śmierć Leszka Białego oraz ruiny zamku Diabła Weneckiego. Tabela 19 przedstawia zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków a Tabela 20 - spis, w skróconej formie zabytków objętych ochroną konserwatorską i archeologiczną według miejscowości.

Tabela 19 Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków.

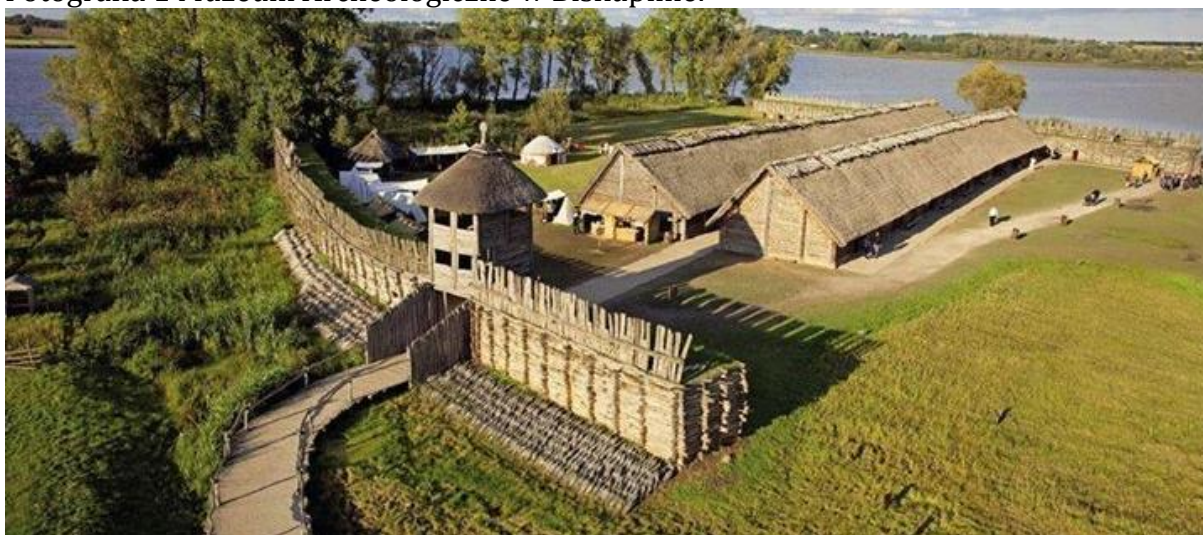
Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru
1.	Biskupin	Drewniany dom wąskofrontowy, podcieniowy z Pałuk	A/1625
2.	Biskupin	Cegielnia obecnie tartak	A/1145
3.	Chomiąża Szlachecka	Założenie dworskoparkowe: · dwór · park · stajnia	A/1139
4.	Gąsawa	Kościół parafialny p.w. św. Mikołaja	A/238
5.	Gogółkowo	Dwór	A/1074
6.	Łysinin	Dwór	A/1288

7.	Marcinkowo Dolne	Założenie dworskoparkowe	A/1440
8.	Marcinkowo Górne	Założenie dworskoparkowe: · dwór · park Zespół folwarczny: · oficyna · oficyna · oficyna, tzw. Domek	A/1005
9.	Obudno	Założenie dworskoparkowe	A/1187
10.	Ryszewko	Kościół parafialny p.w. św. Marii Magdaleny, dzwonnica	A/788

Źródło: opracowanie własne na podstawie Gminnego Programu Opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.

Fotografia 1 Muzeum Archeologiczne w Biskupinie.

Źródło: www.national-geographic.pl

Fotografia 2 modrzewiowy kościół w Gąsawie z 1674 roku oraz drewniany kościół z XVIII wieku w Ryszewku

Źródło: <https://www.gasawa.pl/index.php/turystyka/koscioly-i-kaplice>

Fotografia 3 muzeum kolejki wąskotorowej w Wenecji.

Źródło: <https://www.gasawa.pl/index.php/turystyka/atrakcje-turystyczne>

Tabela 20 Spis zabytków objętych ochroną konserwatorską i archeologiczną według miejscowości

Lp.	Miejscowość	Obiekt
1.	Annow-Wiktorowo	Nieczynny cmentarz ewangelicki, 6 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych, Budynek danego zboru/szkoły ewangelickiej, obecnie świetlica wiejska (klub prasy i książki przy drodze przez Annowo, Budynek dawnej szkoły, niezamieszkały, oznaczony tabliczką Ostrówce 5, na początku drogi przez Wiktorowo
2.	Biskupin	Rezerwat Archeologiczny w Biskupinie wraz z otoczeniem (pomnik historii, zespół stanowisk archeologicznych wraz z otoczeniem rezerwatu), tartak, dawniej cegielnia, kolejka wąskotorowa Żnin-Gąsawa, 31 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych, kapliczka św. Jana Nepomucen, domy murowane, domy drewniane
3.	ChomiąŜa Szlachecka	zespół dworsko – parkowy z pozostałościami zabudowań folwarcznych, zespół kościoła parafialnego, cmentarz parafialny, zespół wiejski z pozostałościami zabudowy folwarcznej, zespół młyński zlokalizowany na południowym brzegu Jeziora Foluskiego, 19 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych,
4.	Drewno i Osiny	2 nieczynne cmentarze ewangelickie (Szrama, Bełki), 12 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych, dom mieszkalny z XIX wieku dom Młynarza z XIX wieku
5.	Gąsawa	zespół miejski z układem urbanistycznym z XIX wieku z kościołem parafialnym, cmentarz parafialny i żydowski, figurki świętych, dzwonnica, plebania, kolejka wąskotorowa Żnin-Gąsawa, 27 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych, liczne kapliczki, domy, zespół folwarczy przy ul. Jeziornej 11 (dawniej stajnia, świnia, brama wjazdowa),
6.	Głowy	zespół folwarczy z dworem i pozostałościami parku

7.	Godawy	teren otaczający rezerwat archeologiczny w Biskupinie, zespół wiejski – domy i kapliczki, 10 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych
8.	Gogółkowo	zespół dworsko - parkowy, dwór z pozostałościami zespołu folwarcznego (południowy) - dom robotników folwarcznych, chlewnia, stajnia, magazyn, kuźnia-warsztaty, spichlerz-obora, zespół dworsko - parkowy, z pozostałościami zespołu folwarcznego (północny) dwór, park, służbówka, spichlerz-stajnia-chlewnia, kuźnia-warsztaty, obora, stajnia, dom robotników, 12 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych, domy z XX wieku,
9.	Komratowo	zespół wiejski, dawny zespół dworsko-parkowy z folwarkiem – stodoła 2 domy mieszkalne robotników, 12 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych
10.	Laski Wielkie Laski Małe	zespół wiejski – budynki mieszkalno-gospodarcze z XX wieku, dom , szkoła, nieczynny cmentarz ewangelicki, 24 stanowiska i zespoły stanowisk archeologicznych,
11.	Łysinin	zespół dworsko – parkowy, zespół wiejski, 12 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych,
12.	Marcinkowo Dolne	zespół dworsko – parkowy, zespół folwarczy, domek ogrodnika, dom urzędnika, stajnia, chlewnia, 1 stanowisko archeologiczne, wiatrak do pompowania wody - zbudowany w 1932 r., studnia - z początku XX wieku, fragment ogrodzenia z połowy XIX wieku,
13.	Marcinkowo Górne	zespół dworsko – parkowy barokowy, zespół folwarczy – 2 oficyny, obora, kuźnia, stodoła, rządcówka, mleczarnia, miejsce historyczne upamiętniające śmierć Leszka Białego, 23 stanowiska i zespoły stanowisk archeologicznych, fragment ogrodzenia murowanego z XIX wieku,
14.	Nowawieś Pałucka	zespół wiejski, zespół folwarczy – obora, owczarnia, stodoła, stajnia, nieczynny cmentarz ewangelicki, 21 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych,
15.	Obudno	zespół pałacowo – parkowy, zespół folwarczy- żrebięciarnia, 2 spichlerze, gorzelnia, waga, i mleczarnia, nieczynny cmentarz ewangelicki, 16 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych,
16.	Oćwieka	zespół wiejski, 28 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych, Wieś Piastowo i Rozalinowo – młyn murowany, nieczynny cmentarz ewangelicki, stanowiska i zespoły stanowisk archeologicznych,
17.	Pniewy i Ostrówce	zespół dworsko - parkowy z folwarkiem- dawny dwór, rządcówka, 14 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych, budynek dworca kolei wąskotorowej przy dawnym porcie śródlądowym,
18.	Ryszewko	zespół kościelny, kościół i dzwonnica, plebania, cmentarz parafialny, zespół wiejski z zespołem folwarcznym – probostwo, chlew, stajnia, 8 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych, fragment ogrodzenia,
19.	Szelejewo	zespół dworsko – parkowy, zespół wiejski, Budynki gospodarcze: stajnia, obora, chlew, 38 stanowisk i zespołów stanowisk archeologicznych, fragment ogrodzenia,

Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gąsawa.

Wysoka atrakcyjność oraz bogactwo zasobów przyrodniczych i kulturowych została umiejętnie przez Gminę wykorzystana do stworzenia razem z sąsiednimi gminami licznych szlaków turystycznych - szlaki do zwiedzania, szlaki piesze, rowerowe czy kajakowe, w których spora część atrakcji znajduje się w Gminie Gąsawa.

Gmina nie tylko wytyczyła szlaki, ale również organizuje cykliczne imprezy okolicznościowe. Rokrocznie, w trzecim tygodniu września, odbywa się w Biskupinie jeden z największych w Europie festyn archeologiczny, którego jubileuszowa XXV edycja odbyła się w 2019 r. W ciągu dziewięciu dni, na terenie całego rezerwatu, prezentowane są najróżniejsze przejawy życia ludzi od najdawniejszych czasów. Festynowi towarzyszy muzyka i taniec, walki wczesnośredniowiecznych wojów, obrzędy, strzelanie z łuku i kuszy, bicie monet, pokazy archeologicznych badań podwodnych i wiele innych.

Dzięki urokliwym terenom oraz bogatej ofercie turystycznej, wśród lasów i jezior osadzone są liczne ośrodki wypoczynkowe oraz gospodarstwa agroturystyczne. Oferta dla turystów jest bogata i zróżnicowana pod względem wielkości obiektów noclegowych, ich standardów, wyposażenia oraz okresu użytkowania.

Cały teren gminy charakteryzuje się wysoką atrakcyjnością i bogactwem zasobów przyrodniczych o stosunkowo niewielkim stopniu przekształcenia szaty roślinnej oraz bogactwem historyczno-kulturowym. Ochrona tych wartości powinna należeć do priorytetowych celów polityki przestrzennej. Jednakże głównym problemem pozostaje zły stan większości zabytków, które będą wymagały dużych nakładów ze strony gminy aby mogły przyczynić się do jej rozwoju, bowiem samo ich istnienie bez odpowiedniej opieki przy rosnącej świadomości kulturowej i wymaganiach społeczeństwa nie wystarczy.

WNIOSKI

- Dobra lokalizacja wokół jezior oraz obszarów cennych przyrodniczo,
- Występowanie obiektów cennych historycznie i turystycznie,
- Zły stan większości obiektów zabytkowych, wymagający dużych nakładów finansowych na ich rewaloryzację i dostosowanie do pełnienia obecnych, lub nowych funkcji,
- Duży potencjał możliwości rozwoju usług turystycznych i rekreacyjnych,
- Bogata oferta infrastruktury noclegowej pod względem standardów i wyposażenia,
- Możliwe utrudnienia inwestycyjne ze względu na ograniczenia związane z występowaniem obszarów chronionych,
- Imprezy okolicznościowe,

1.9 Infrastruktura techniczna

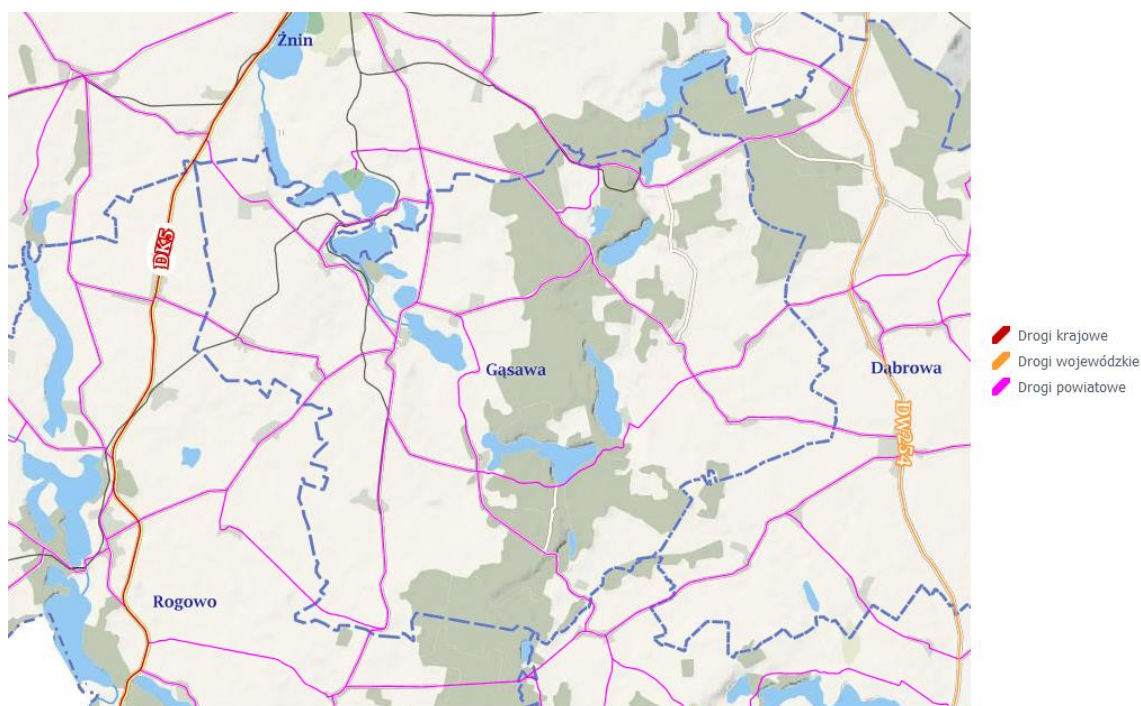
Rozbudowa infrastruktury technicznej powinna być jednym z priorytetowych działań, na który powinna być nastawiona gmina w perspektywie najbliższych lat. Pod pojęciem infrastruktury technicznej należy rozumieć przedmioty i sieć przesyłową wraz z usługami, które pozwolą na rozwój m.in. sieci komunikacyjnej, wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, gazowej. Wyposażenie gminy w sieć infrastruktury technicznej likwiduje wiele ograniczeń i wspiera dynamikę rozwoju gospodarczego oraz zachęca inwestorów do zainteresowania się obszarem.

Sieć komunikacyjna

Sieć drogową na terenie Gminy Gąsawa tworzą ogólnodostępne drogi publiczne powiatowe i gminne, które leżą poza układem dróg krajowych i wojewódzkich. Przez teren gminy Gąsawa przebiega 21 odcinków dróg powiatowych i 39 odcinków dróg gminnych. Podstawowy układ drogowy w samej gminie tworzą drogi powiatowe (Rycina 4), ogólnodostępne, stanowiące połączenie regionalnych ośrodków z ośrodkami gminnymi oraz zapewniają połączenie z sieciami dróg wyższego rzędu: wojewódzkiego i krajowego, gdzie fragment północno-zachodniej części gminy graniczy na krótkim odcinku z drogą krajową Nr 5 oraz drogą ekspresową Nr S5. Na wschód od gminy, przez gminę Dąbrowa przebiega droga wojewódzka Nr 254. Sieć dróg powiatowych (Tabela 21) uzupełniona jest siecią dróg gminnych (Tabela 22). Stanowią one najniższą kategorię połączeń i są drogami służącymi miejscowym potrzebom i obsługującymi bezpośrednio wszystkie jednostki osadnicze w gminie. Zarządcami dróg, do których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące jednostki: drogi powiatowe – Zarząd Dróg Powiatowych w Żninie, drogi gminne – Wójt Gminy Gąsawa.

Rycina 4 Sieć dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych na terenie Gminy Gąsawa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z portalu infostrada.

Tabela 21 Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Gąsawa.

Lp.	Numer drogi	Miejscowość-przebieg na terenie gminy
1	2334	Żnin
2	2335	Żnin-Gąsawa
3	2336	Rogowo-Gąsawa
4	2337	Żnin
5	2338	Żnin-Gąsawa-Rogowo

6	2339	Żnin-Gąsawa
7	2340	Żnin
8	2341	Gąsawa-Żnin
9	2342	Żnin-Gąsawa
10	2343	Gąsawa
11	2344	Gąsawa
12	2345	Gąsawa-Rogowo
13	2346	Gąsawa
14	2347	Gąsawa
15	2348	Gąsawa
16	2349	Rogowo-Gąsawa
17	2350	Rogowo
18	2351	Rogowo
19	2352	Rogowo
20	2353	Rogowo
21	2355	Rogowo

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Gąsawa

Tabela 22. Wykaz dróg gminnych w granicach administracyjnych Gminy Gąsawa stan na rok 2016.

Lp.	Numer drogi	Miejscowość-przebieg	długość (km)
1	130601 C	Nowawies Pałucka – Mokre	1,74
2	130602C	Obudno - Parlin	2,75
3	130603C	Gogółkowo - Czewujewo	1,78
4	130604C	Od drogi Nr 05742 Godawy	0,7
5	130605C	Szelejewo - wieś	0,33
6	130606C	Marcinkowo G. - Komratowo	4,99
7	130607C	ChomiąŜa Szl. - Nowawies Pałucka	2,56
8	130608C	Piastowo - wieś	1,8
9	130609C	Czewujewo - Biskupin	2,25
10	130610C	Godawy - Łysinin	1,7
11	130611C	Rozalinowo – ChomiąŜa Szl.	5,44
12	130612C	Ostrówce - Obudno	4,85
13	130613C	Ostrówce - Rozalinowo	0,91
14	130614C	Rozalinowo - wieś	0,5
15	130615C	Grochowiska - Szelejewo	1,76
16	130616C	Szelejewo - Oćwieka	2,0
17	130617C	Wenecja - Pniewy	3,1

18	130618C	Od dr 05753 Ryszewko	0,5
19	130619C	Gałęzewo - Szelejewo	1,03
20	130620C	Marcinkowo G. - Szelejewo	2,65
21	130621C	Gąsawa – Huby Gąsawskie	1,39
22	130622C	Drewno - Osiny	1,6
23	130623C	ChomiąŜa Szl. - Obudno	1,5
24	130624C	Piastowo - Obudno	4,15
25	130625C	Laski M. - ChomiąŜa Szl.	2,25
26	130626C	ChomiąŜa Szl. - Parlinek	1,47
27	130627C	ChomiąŜa Szl. - Osiny	4,52
28	130628C	Ryszewko - Jeziora	1,0
29	130629C	Wiktorowo - wieś	0,7
30	130630C	Biskupin – Marcinkowo G.	2,0
31	130631C	Bożejewice – Marcinkowo D.	5,7
32	130632C	Osiny - Niestronno	0,4
33	130633C	Biskupin - wieś	0,6
34	130634 C	Od ul.Leszka. Białego do ul. Źnińskiej /kościół/	0,26
35	130635 C	Od ul. Źnińskiej przez Półwiejską do wlotu do ul. Źnińskiej	0,09
36	130636 C	ul. Półwiejska i ul. Jeziorna	0,32
37	130637C	Szelejewo – Oćwieka	3,44
38	130638C	ul. Franciszka Kowalika	
39	130639C	ul. Piastowska	
SUMA			74,73

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Gąsawa

Sieć dróg na terenie gminy jest stosunkowo dobrze rozbudowana, obejmuje około 77 km dróg powiatowych oraz około 75 km dróg gminnych. Wymaga jednak poprawy stanu technicznego i dalszej rozbudowy. Stan nawierzchni dróg niższego rzędu jest niewystarczający w stosunku do jakości sieci powiatowej, wojewódzkiej i krajowej.

Należy mieć na uwadze istotny element komunikacyjny jakim jest motoryzacja, a właściwie jej dynamiczny wzrost wynikający z szybko rozwijającej się gospodarki rynkowej. Jest bezpośrednim czynnikiem wpływającym na obciążenie sieci drogowej. Wzrost posiadanej liczby samochodów przez mieszkańców z roku na rok wpływa na pogorszenie się stanu jakości dróg. Ciągły wzrost ruchu kołowego jest jednym z ważniejszych argumentów dla konieczności modernizacji geometrii trasy i skrzyżowań, wzmocnienia i odnowy nawierzchni, gwarantującej właściwy poziom bezpieczeństwa ruchu na tych drogach. Ponadto należy zaznaczyć, że intensywne osadnictwo, powstawanie nowych osiedli również powoduje konieczność rozbudowy sieci drogowej.

Istniejąca i planowana infrastruktura drogowa, zarówno w gminie jak i w jej sąsiedztwie, powinna być atutem w realizacji strategii rozwoju gminy. Stanowi bowiem jedno z ważniejszych kryteriów, świadczące o atrakcyjności i dostępności gminy, nie tylko w sensie obsługi komunikacyjnej, ale również w aspekcie możliwości przyciągnięcia kapitału potrzebnego dla rozwoju gospodarczego gminy.

Obsługę komunikacyjną mieszkańców gminy zapewniają dwa rodzaje transportu: autobusowy i indywidualny samochodowy. Transport kolejowy z uwagi na brak linii kolejowych ma znikome znaczenie dla możliwości obsługi komunikacyjnej gminy i odgrywa rolę pośrednią.

Sieć wodno-kanalizacyjna

Sieć zarówno wodociągowa, jak i kanalizacyjna na terenie gminy Gąsawa jest poddawana stałej rozbudowie. Gmina zwodociągowana jest w 100%, według danych GUS w 2018 budynki mieszkalne podłączone do kanalizacji stanowiły 35,6 % ogółu budynków mieszkalnych. Obecnie dostęp do sieci wodociągowej ma 99,9% mieszkańców gminy, do sieci kanalizacyjnej 44,0%, a do sieci gazowej 1,2% mieszkańców - według stanu na rok 2018.

Dostęp do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej na terenie gminy został przedstawiony za pomocą wskaźników w poniższej Tabeli 23. W perspektywie ostatnich lat stopniowo wzrastała długość sieci wodociągowych. Stan ten jest rezultatem ciągłego podejmowania przez władze samorządowe działań mających na celu zwiększenie stopnia zwodociągowania Gminy. Łączny przyrost długości sieci wodociągowej w analizowanym okresie (lata 2010-2018) wyniósł 21,1 km, sieci kanalizacji sanitarnej – 2,3 km. Ponieważ prawie 100% gminy jest zwodociągowanej liczba osób korzystających z sieci jest ściśle związana z liczbą ludności gminy. Biorąc pod uwagę zestawione wskaźniki, o ile w analizowanym okresie nie przybyło wiele nowych km sieci kanalizacyjnej na terenie gminy to wzrosła liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania o 115 szt. W 2018 roku sieci kanalizacyjnej korzysta o 465 osób więcej niż w roku 2018. Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej wyrażona w procentach z roku na rok maleje, co świadczy o dynamiczniejszym przyroście sieci wodociągowej niż kanalizacyjnej. Jest to związane z brakiem własnej oczyszczalni ścieków na terenie gminy, ścieki są odprowadzane do oczyszczalni w Żninie. Zaopatrzenie mieszkańców gminy w wodę odbywa się z kilku ujęć zbiorowego zaopatrzenia w wodę: z miejscowości Gąsawa, Laski Wielkie, Łysinin, Gogółkowo, ujęć zakładowych i zakupu z gmin sąsiednich.

Tabela 23 Zestawienie głównych wskaźników związanych z siecią wodno-kanalizacyjną dla gminy Gąsawa w latach 2010-2018

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sieć wodociągowa									
Długość czynnej sieci (km)	85,0	87,7	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2	104,0	106,1
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	1 074	1 096	1 032	1 052	1 056	1 082	1 088	1 102	1 163

ludność korzystająca z sieci (osoba)	4 935	4 974	4 944	4 920	5 284	5 239	5 227	5 308	5 289
Sieć kanalizacyjna									
Długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej (%)	56,59	54,96	48,59	48,59	50,60	50,60	50,81	48,46	47,50
Długość czynnej sieci (km)	48,1	48,2	48,2	48,2	50,2	50,2	50,4	50,4	50,4
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	350	377	406	431	440	439	445	437	465
ludność korzystająca z sieci (osoba)	1 872	1 948	2 038	2 112	2 272	2 249	2 260	2 281	2 334

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Sieć gazowa

Gmina Gąsawa nie posiada sieci gazowej. Najbliższa sieć gazowa przebiega przez tereny gmin Żnin i Mogilno. Gmina nie posiada opracowanej ani koncepcji ani programu gazyfikacji. Chociażby ze względu na rozproszoną zabudowę, koszty realizacji takiej inwestycji byłyby zbyt wysokie.

Sieć energetyczna i ciepła

Energia elektryczna dostarczana do domów wytwarzana jest w elektrowniach różnego typu, a jej przesył odbywa się za sprawą linii i stacji elektroenergetycznych. Gmina jest zasilana z dwóch stacji WN/SN 110/15 kV – Główne Punkty Zasilania, które znajdują się poza jej granicami, tj. GPZ Mogilno oraz GPZ Żnin.

Na terenie gminy długość linii elektromagnetycznych kształtuje się następująco:

- linie napowietrzne SN 15 kV – 97,38 km,
- linie kablowe SN 15 kV – 2,42 km,
- linie napowietrzne nn 0,4 kV – 89,91 km (bez przyłączy),
- linie kablowe nn 0,4 kV – 38,94 km (bez przyłączy).

Część gminy posiada oświetlenie uliczne, o długości 25,57 km napowietrznych linii oświetleniowych oraz 0,77 km linii kablowych – składające się z 552 lamp. Jednakże stan ich jest określany jako zły, wymagający modernizacji.

Źródło danych długości: Aktualizacja Projektu założeń do planu zapotrzebowania w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Gąsawa na lata 2012-2027.

Z Planów Rozwoju przygotowywanych przez przedsiębiorstwo energetyczne Enea Operator wynika, że na terenie gminy Gąsawa planuje się rozbudowę i modernizację sieci w najbliższych latach.

W zakresie sieci ciepłowniczej mieszkańcy wykorzystują własne źródła ogrzewania tj. piece na paliwo stałe, pompy ciepła, ogrzewanie elektryczne, akumulacyjne, itp. Ponadto mieszkańcy spółdzielni i wspólnot podłączeni są do zbiorczych kotłowni.

Z danych urzędu miasta wynika, że wciąż najpopularniejszym wykorzystywanym paliwem stałym jest węgiel – kotłownie węglowe. Ma to spory związek z ceną, która jest konkurencyjna w stosunku do innych paliw takich jak olej czy inne ekologiczne paliwa oraz brakiem sieci gazowniczej na terenie gminy. Na terenie Gminy Gąsawa nie funkcjonują obecnie przedsiębiorstwa ciepłownicze, brak również planów i prognoz dotyczących powstania takich przedsiębiorstw w przyszłości.

Jednakże wraz z rozwojem współczesnego świata idzie również świadomość społeczeństwa, które coraz częściej sięga po ekologiczne rozwiązania pozyskiwania źródła energii i ciepła, takie jak: wykorzystywanie paliw o niskiej emisyjności, pompy ciepła, kolektory słoneczne oraz odnawialne źródła energii (elektrownie wiatrowe, małe turbiny wiatrowe, energia słoneczna, geotermalna, wodna, z biomasy, biogazu) Jednocześnie społeczeństwo stara się ograniczać straty chociażby poprzez modernizację źródeł ciepła, instalacji odbiorczych czy termomodernizację budynków oraz zmieniać tzw. złe nawyki i przyzwyczajenia.

Wskazać należy na istniejące dobre warunki do wykorzystania energii promieniowania słonecznego, przy dostosowaniu typu i właściwości urządzeń wykorzystujących tą energię do charakteru i rozkładu w czasie promieniowania słonecznego. Szanse na największy rozwój w krótkim okresie mają technologie konwersji termicznej energii promieniowania słonecznego, oparte na wykorzystaniu kolektorów słonecznych. Gmina wykazuje duży potencjał na wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii i niskoemisyjnych źródeł ciepła, jednak nie odgrywa on większego znaczenia w rozwoju gminy, w związku z tym należy w Strategii Rozwoju Gminy położyć nacisk na zwiększenie wykorzystania potencjału.

Gospodarka odpadami

Gmina jest zobowiązana do zorganizowania transportu odpadów komunalnych, ustalenia harmonogramu wywożenia śmieci, właściwego zagospodarowania odpadów. Na terenie gminy Gąsawa znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w rejonie miejscowości Łysinin (po byłym wysypisku), w którym właściciele nieruchomości zamieszkałych i letniskowych, położonych w granicach administracyjnych Gminy Gąsawa w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, mogą dostarczać wytwarzane przez siebie selektywnie zebrane odpady komunalne. Podmiotem odbierającym zmieszane odpady komunalne, odpady zielone i pozostałości z sortowania odpadów komunalnych z terenu gminy Gąsawa jest: Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych zarządzana przez spółkę NOVAGO ŻNIN Sp. z o.o. oraz REMONDIS Bydgoszcz Sp. z o.o.

WNIOSKI

- Dobre skomunikowanie z głównymi ośrodkami miejskimi województwa kujawsko-pomorskiego (Bydgoszcz, Toruń) oraz województwa wielkopolskiego (Poznań),
- Położenie w bliskości drogi krajowej, drogi ekspresowej S5 oraz dróg wojewódzkich,
- Rozwinięta sieć dróg,
- W dużej części zły stan dróg,
- Ciągłe zwiększające się natężenie ruchu,
- Wzrost zwodociągowania gminy, prawie 100% mieszkańców ma dostęp do sieci wodociągowej,
- Słabe skanalizowanie terenu gminy,
- Brak sieci gazowej na terenie gminy,
- Możliwość wykorzystania ekologicznych, odnawialnych źródeł energii,
- Wykorzystywanie przez mieszkańców węgla jako głównego źródła ciepła,

1.10 Gospodarka przestrzenna na terenie gminy

W zakresie planowanie przestrzennego na terenie gminy dokumentem kształtującym politykę przestrzenną gminy, koordynującym ustalenia planów miejscowych oraz promującym gminę na zewnątrz jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, które zostało uchwalone trzy lata temu, uchwałą nr XXX/253/2017 Rady Gminy w Gąsawie z dnia 26 października 2017 r.

W celu ustalenia przeznaczenia terenów, w tym dla inwestycji celu publicznego, oraz określenia sposobów ich zagospodarowania i zabudowy władze gminy decydują o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który jest aktem prawa miejscowego i określa przeznaczenie terenów, zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, wymagania wynikające z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych, parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu, w tym: linie zabudowy, gabaryty obiektów i wskaźniki intensywności zabudowy; granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów, w tym terenów górniczych, a także narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych, szczegółowe zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości objętych planem miejscowym; szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, w tym zakaz zabudowy, zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.

Aktualnie na terenie gminy Gąsawa obowiązuje 23 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianami. Jednakże zgodnie z przeprowadzoną w 2019 r. analizą zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Gąsawa, 18 z nich można uznać za nieaktualne, które docelowo powinny zostać dostosowane do obecnego stanu prawnego i potrzeb wynikających z obranych kierunków rozwoju Gminy Gąsawa, które uległy zmianie na przestrzeni minionych lat od uchwalenia. Docelowo zaleca się zmianę obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uznanych za nieaktualne. Analiza pokrycia obszaru gminy Gąsawa miejscowymi planami

zagospodarowania przestrzennego oraz rozmieszczenia przestrzennego decyzji o warunkach zabudowy, wskazuje na konieczność sporządzenia miejscowych planów w szczególności dla miejscowości: Gąsawa, Annowo-Wiktorowo oraz Laski Wielkie-Małe. W tych miejscowościach widoczny jest największy ruch inwestycyjny. Brak niedostatecznej liczby planów, skutkuje wydawaniem na tych terenach decyzji o warunkach zabudowy, które nie są w stanie zapewnić wystarczającej ochrony ładu przestrzennego.

WNIOSKI

- Aktualne studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uchwalone zostało w 2017 r.,
- 18 z 23 obowiązujących planów należy uznać za nieaktualne,
- Niekontrolowany rozwój zabudowy odpowiadający wydawanym decyzjom o warunkach zabudowy, konieczność sporządzenia planów miejscowych – w szczególności dla miejscowości: Gąsawa, Annowo-Wiktorowo oraz Laski Wielkie-Małe.

II. ANALIZA SWOT

Podstawą planowania strategicznego a w konsekwencji formułowania misji i celów strategicznych rozwoju gminy Gąsawa jest analiza SWOT. W istocie odpowiada ona etapowi przejścia od części diagnostycznej, stanowiącej podstawę dalszych prac a częścią projekcyjną. Ta technika jest najczęściej wykorzystywanym narzędziem, ponieważ pozwala na uporządkowanie informacji dotyczących gminy oraz przygotowanie pełnego zestawienia wewnętrznych i zewnętrznych czynników mających na nią pozytywny bądź negatywny wpływ. Zdekodowanie nazwy samej analizy SWOT odpowiada angielskim słowom Strengths (silne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia).

Analizę SWOT (Tabela 24) przygotowano na podstawie wniosków z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie oraz poddano konsultacjom podczas spotkań z mieszkańcami gminy Gąsawa. W tabeli wyróżniono silne strony, rozumiane jako cechy pozytywnie wyróżniające obszar, dające gminie przewagę konkurencyjną; słabe strony czyli cechy utrudniające rozwój, wymagające zwalczania; szanse czyli inaczej potencjał, perspektywy, które wciąż nie zostały wykorzystane oraz zagrożenia rozumiane jako zewnętrzne zjawiska niezależne od lokalnych uwarunkowań, które mogą utrudnić realizację celów i osiągnięcie zakładanych efektów.

Dodatkowo (Tabela 25) przygotowano zestawienie mocnych i słabych stron w ujęciu poszczególnych zagadnień, tak aby łatwiej zobrazować, która dziedzina wymaga większego zaangażowania ze strony gminy.

Tabela 24 Analiza SWOT Gminy Gąsawa

Silne strony	Słabe strony
- Dobra dostępność komunikacyjna, - Wysoki potencjał rolnictwa - występowanie żyznych gleb w zachodniej części Gminy, - Położenie wśród jezior oraz na obszarach cennych przyrodniczo objętych ochroną przyrody, - Cykliczność wyspecjalizowanych imprez turystyczno-promocyjnych (festyn archeologiczny), - Występowanie wolnych terenów pod rozwój turystyki i rekreacji, - Występowanie obiektów cennych historycznie i turystycznie, - Bogata oferta infrastruktury noclegowej pod względem standardów i wyposażenia, - Imprezy okolicznościowe, - skomunikowanie z głównymi ośrodkami miejskimi województwa kujawsko-pomorskiego (Bydgoszcz, Toruń) oraz województwa wielkopolskiego (Poznań),	- Niezbyt wysoka atrakcyjność inwestycyjna gminy na tle powiatu żnińskiego oraz silnych powiatów sąsiednich: bydgoskiego, inowrocławskiego i nakielskiego, - Zły stan większości obiektów zabytkowych, wymagający dużych nakładów finansowych na ich rewaloryzację i dostosowanie do pełnienia obecnych, lub nowych funkcji, - W dużej części zły stan dróg, - Słabe skanalizowanie terenu gminy, - Brak własnej oczyszczalni ścieków, - Brak sieci gazowej na terenie gminy, - Wykorzystywanie przez mieszkańców węgla jako głównego źródła ciepła,

- Położenie w bliskości drogi krajowej, drogi ekspresowej S5 oraz dróg wojewódzkich, - Rozwinięta sieć dróg, - Wzrost zwodociągowania gminy, prawie 100% mieszkańców ma dostęp do sieci wodociągowej,	
Szanse	Zagrożenia
- Wzrost świadomości ekologicznej i liczby inicjatyw związanych z ochroną środowiska naturalnego, - Duży potencjał możliwości rozwoju usług turystycznych i rekreacyjnych, - Wykorzystanie potencjału gminy do rozwoju turystyki oraz innych działalności gospodarczych, - Utrzymująca się liczba ludności, - Zbilansowana struktura płciowa mieszkańców z niewielką przewagą kobiet, - Znaczący spadek liczby osób bezrobotnych, wzrost liczby pracujących, - Wzrost liczby podmiotów gospodarczych w okresie ostatnich dziesięciu lat, - Skupienie działalności gospodarczej wokół budownictwa, handlu hurtowego i detalicznego, - Zmiana charakteru gminy z rolniczego na osadniczy – głównie pod zabudowę mieszkaniową z naciskiem na rozwój sektora turystyczno-wypoczynkowego - Wysoki ruch budowlany i dobre wskaźniki mieszkaniowe, - Zwiększenie zasobów mieszkaniowych w Gminie, - Wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań na przestrzeni lat - Wzrost liczby dzieci w przedszkolach oraz odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, - Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, - Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, - Dobre zaplecze infrastruktury	- Wzrost natężenia ruchu kołowego i pogorszenie bezpieczeństwa na drogach, - Zagrożenia środowiska w związku z rozwojem osadnictwa na nowych terenach oraz rozwoju sektora turystycznego, - Możliwe utrudnienia inwestycyjne ze względu na ograniczenia związane z występowaniem obszarów chronionych, - Tendencja ujemnego przyrostu naturalnego, - Ujemne saldo migracji, - Niekorzystna prognoza struktury wiekowej dla Gminy – spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, przy niewielkim wzroście liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i zwiększający się wzrost osób w wieku poprodukcyjnym – oznaka starzenia się społeczeństwa, - Przeważająca liczba kobiet w strukturze bezrobotnych, - 50% udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogóle osób bezrobotnych, - Przewaga ilościowa małych gospodarstw rolnych o powierzchni do 10 ha, - Zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej w wyniku zagospodarowywania nowych terenów, - Malejąca wartość współczynnika skolaryzacji brutto – odpływ dzieci w wieku szkolnym do placówek spoza terenu Gminy, - Niższy poziom wykształcenia

społecznej – obiekty działalności kulturowej (ośrodki kultury, świetlice wiejskie, biblioteki) oraz obiekty sportowo-rekreacyjne – boiska i tereny rekreacyjne, - Możliwość wykorzystania ekologicznych, odnawialnych źródeł energii,	mieszkańców regionu na tle całego województwa i kraju, - Zapewnienie na terenie gminy wyłącznie podstawowej opieki zdrowotnej, ograniczony dostęp do specjalistów, - Wzrost wydatków na pomoc społeczną w Gminie,
--	---

Źródło: opracowanie własne.

Ustalenia zebrane w formie analizy SWOT można odnieść do różnych sfer tematycznych.

Uszczegółowienia takie przedstawiono w odniesieniu do:

- Zewnętrznych uwarunkowań,
- Środowiska przyrodniczego,
- Struktury demograficznej,
- Rynku pracy i przedsiębiorczości,
- Rolnictwa,
- Infrastruktury budowlanej,
- Infrastruktury społecznej – jakości życia mieszkańców,
- Turystyki,
- Infrastruktury technicznej,
- Gospodarki przestrzennej.

Tabela 25 Mocne i słabe strony gminy w ujęciu poszczególnych zagadnień.

Silne strony/szanse	Słabe strony/zagrożenia
Zewnętrzne uwarunkowania	
- Dobra dostępność komunikacyjna,	- Niezbyt wysoka atrakcyjność inwestycyjna gminy na tle powiatu żnińskiego oraz silnych powiatów sąsiednich: bydgoskiego, inowrocławskiego i nakielskiego,
Środowisko przyrodnicze	
- Wykorzystanie potencjału gminy do rozwoju turystyki oraz innych działalności gospodarczych, - Wzrost świadomości ekologicznej i liczby inicjatyw związanych z ochroną środowiska naturalnego, - Dobra lokalizacja wokół jezior oraz obszarów cennych przyrodniczo,	- Zagrożenia środowiska w związku z rozwojem osadnictwa na nowych terenach oraz rozwoju sektora turystycznego, - Możliwe utrudnienia inwestycyjne ze względu na ograniczenia związane z występowaniem obszarów chronionych,
Struktura demograficzna	
- Utrzymująca się liczba ludności,	- Tendencja ujemnego przyrostu

- Zbilansowana struktura płciowa mieszkańców z niewielką przewagą kobiet,	naturalnego, - Ujemne saldo migracji, - Niekorzystna prognoza struktury wiekowej dla Gminy – spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, przy niewielkim wzroście liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i zwiększający się wzrost osób w wieku poprodukcyjnym – oznaka starzenia się społeczeństwa,
Rynek pracy i przedsiębiorczość	
- Znaczący spadek liczby osób bezrobotnych, wzrost liczby pracujących, - Wzrost liczby podmiotów gospodarczych w okresie ostatnich dziesięciu lat, - Skupienie działalności gospodarczej wokół budownictwa, handlu hurtowego i detalicznego,	- Znacznie przeważająca liczba kobiet w strukturze bezrobotnych, - 50% udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogóle osób bezrobotnych,
Rolnictwo	
- Wysoki potencjał rolnictwa - występowanie żyznych gleb w zachodniej części Gminy,	- Przewaga liczebna małych gospodarstw rolnych o powierzchni do 10 ha,
Infrastruktura budowlana	
- Zmiana charakteru gminy z rolniczego na osadniczy – głównie pod zabudowę mieszkaniową z naciskiem na rozwój sektora turystyczno-wypoczynkowego, - Wysoki ruch budowlany i dobre wskaźniki mieszkaniowe, - Zwiększenie zasobów mieszkaniowych w Gminie, - Wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkań na przestrzeni lat,	- Zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej w wyniku zagospodarowywania nowych terenów,
Infrastruktura społeczna, jakość życia mieszkańców	
- Wzrost liczby dzieci w przedszkolach oraz odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, - Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, - Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej, - Dobre zaplecze infrastruktury	- Malejąca wartość współczynnika skolaryzacji brutto – odpływ dzieci w wieku szkolnym do placówek spoza terenu Gminy, - Niższy poziom wykształcenia mieszkańców regionu na tle całego województwa i kraju, - Zapewnienie na terenie gminy

społecznej – obiekty działalności kulturowej (ośrodki kultury, świetlice wiejskie, biblioteki) oraz obiekty sportowo-rekreacyjne – boiska i tereny rekreacyjne,	wyłącznie podstawowej opieki zdrowotnej, z ograniczonym dostępem do specjalistów, - Wzrost wydatków na pomoc społeczną w Gminie,
Turystyka	
- Walory przyrodniczo-kulturowe, - Położenie wśród jezior oraz na obszarach cennych przyrodniczo objętych ochroną przyrody, - Znaczące w skali kraju walory kulturowe, zwłaszcza Muzeum archeologiczne w Biskupinie, kolejka wąskotorowa, - Położenie na Szlaku Piastowskim, - Wzrost świadomości ekologicznej i liczby inicjatyw związanych z ochroną środowiska naturalnego, - Cykliczność wyspecjalizowanych imprez turystyczno-promocyjnych (festyn archeologiczny), - Występowanie wolnych terenów pod rozwój turystyki i rekreacji, - Występowanie obiektów cennych historycznie i turystycznie, - Duży potencjał możliwości rozwoju usług turystycznych i rekreacyjnych, - Bogata oferta infrastruktury noclegowej pod względem standardów i wyposażenia, - Imprezy okolicznościowe,	- Zły stan większości obiektów zabytkowych, wymagający dużych nakładów finansowych na ich rewaloryzację i dostosowanie do pełnienia obecnych, lub nowych funkcji,
Infrastruktura techniczna	
- Skomunikowanie z głównymi ośrodkami miejskimi województwa kujawsko-pomorskiego (Bydgoszcz, Toruń) oraz województwa wielkopolskiego (Poznań), - Położenie w bliskości drogi krajowej, drogi ekspresowej S5 oraz dróg wojewódzkich, - Rozwinięta sieć dróg, - Wzrost zwodociągowania gminy, prawie 100% mieszkańców ma dostęp do sieci wodociągowej, - Możliwość wykorzystania	- Wzrost natężenia ruchu kołowego i pogorszenie bezpieczeństwa na drogach, - W dużej części zły stan dróg, - Słabe skanalizowanie terenu gminy, - Brak własnej oczyszczalni ścieków, - Brak sieci gazowej na terenie gminy, - Wykorzystywanie przez mieszkańców węgla jako głównego źródła ciepła,

ekologicznych, odnawialnych źródeł energii,	
Gospodarka przestrzenna	
- Aktualne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uchwalone w 2017 r.,	- 18 z 23 obowiązujących planów uznanych zostało w związku z dokonaną analizą zagospodarowania terenu gminy za nieaktualne, - Niekontrolowany rozwój zabudowy związany z wydawanymi decyzjami o warunkach zabudowy, konieczność sporządzenia planów miejscowych w szczególności dla miejscowości: Gąsawa, Annowo-Wiktorowo oraz Laski Wielkie-Małe,

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie: na obszarze gminy Gąsawa występują zarówno ważne i cenne zasoby (sklasyfikowane jako silne strony) przyrodnicze i kulturowo-historyczne, mające kluczowe znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru związanego w dużej mierze z turystyką. Najistotniejszymi problemami (słabymi stronami) są braki w infrastrukturze technicznej (przede wszystkim słaby stan dróg oraz brak dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej) oraz zły stan większości obiektów zabytkowych, wymagający dużych nakładów finansowych na ich rewaloryzację i dostosowanie do pełnienia obecnych, lub nowych funkcji. Za główny potencjał (szanse) uznano możliwość wykorzystywania zasobów przyrodniczych i kulturowych do rozwoju turystyki i gospodarki. Stabilna liczba mieszkańców oraz wskaźniki wpływające na stan ich życia, jak też wzmożony ruch budowlany będą wpływać na podniesienie atrakcyjności w gminie. Najważniejsze obszary ryzyka (zagrożenia) wynikają z niekorzystnych megatrendów odpowiadających problemom ogólnopolskim, do których zaliczono starzenie się społeczeństwa oraz rosnące zagrożenie środowiska naturalnego.

III. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE NA LATA 2020-2030

3.1 Wizja rozwoju gminy

Wizja rozwoju gminy Gąsawa odpowiada pożądanej rzeczywistości lokalnej w perspektywie 2030 roku. Odpowiada ona obranemu celowi, który realizowany powinien być przez całą wspólnotę Gminy Gąsawa – zarówno władze samorządowe, ich partnerów oraz poszczególnych członków tej Wspólnoty. Narzędziami umożliwiającymi realizację tych celów pozostawać będą własne atuty gminy i szanse które zaisnieją w otoczeniu. Wizja ukierunkowana jest strategicznie, określa cel, który Gmina zamierza osiągnąć oraz wskazuje kategorię kierunek działania w przyszłości.

Przy określeniu wizji rozwoju Gminy Gąsawa wzięto pod uwagę czynniki odpowiadające:

- Wnioskom z diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy;
- Uwarunkowaniom zdefiniowanym w analizie SWOT;
- Kompetencjom samorządu gminnego oraz budżetowi gminy, które stanowią punkt wyjścia do określenia działań i kluczowych projektów dla rozwoju Gminy;
- Obowiązującym dokumentom strategicznym, zarówno tym na poziomie Gminy jak i wyższym;
- Konsultacjom społecznym, przeprowadzonym w formie spotkania z mieszkańcami.

W roku 2030 Gmina Gąsawa będzie rozwiniętą Gminą, mogącą konkurować z gminami sąsiednimi. Zostaną wykorzystane w pełni walory lokalizacyjne, przyrodnicze, kulturowo-historyczne oraz gospodarcze. Ostatnie przełoży się na zadowalający poziom rozwoju a tym samym na dobrobyt mieszkańców przy jednoczesnym kierowaniu się zasadą zrównoważonego rozwoju.

3.2 Misja rozwoju gminy

PRĘŻNIE ROZWIJAJĄCĄ SIĘ GMINA.
Kierując się zasadami zrównoważonego rozwoju,
wykorzystując potencjał przyrodniczo-kulturowy oraz
gospodarczy Gmina Gąsawa będzie
rozwijać turystykę, rolnictwo i gospodarkę
oraz dążyć do poprawy jakości życia mieszkańców
i wzmocnienia ich identyfikacji z miejscem zamieszkania
przy jednoczesnym dbaniu o stan środowiska.

3.3 Cele strategiczne i operacyjne

Określenie celu głównego i celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Gąsawa na lata 2020-2030 oparto o zdiagnozowane wcześniej zarówno negatywne zjawiska ze sfery społeczno - gospodarczej, ale także potencjał Gminy, oraz o wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych. W oparciu o analizę w/w czynników sformułowany został cel główny, którego osiągnięcie będzie zależało od realizacji zaplanowanych celów strategicznych. Do celu głównego prowadzi ma pięć celów strategicznych, które obejmują działania w sferach: Środowisko i turystyka, Przedsiębiorczość i gospodarka, Infrastruktura, Poprawa poziomu życia oraz Narzędzie gospodarowania przestrzenią.

CEL GŁÓWNY:

Efektywny rozwój Gminy z pełnym wykorzystaniem potencjału przyrodniczego, kulturowo-historycznego oraz gospodarczego przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju – środowisko naturalne i kulturowe jako podstawa, gospodarka jako narzędzie a dobrobyt społeczeństwa jako cel.

CELE STRATEGICZNE:

Cel I: Środowisko i turystyka. Wykorzystanie lokalnych warunków przyrodniczych i kulturowych przy zachowaniu dbałości o stan środowiska naturalnego występującego na terenie gminy.

Gmina Gąsawa ze względu na swoją lokalizację na obszarze o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych musi odpowiednio wykorzystywać kulturowy i przyrodniczy potencjał. Należy gospodarować zasobami w sposób zrównoważony, czerpiąc maksymalne korzyści z rozwoju turystyki ale jednocześnie w sposób rozsądny chronić środowisko. Rozwój turystyki i zabudowy rekreacji indywidualnej powinien następować w symbiozie z przyrodą a nie w sposób jej zagrażający i przyczyniający się do degradacji.

Cel II: Przedsiębiorczość i gospodarka. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze gminy, poprzez wzrost konkurencyjnej gospodarki polegający na wsparciu lokalnych przedsiębiorców i tworzeniu warunków przyjaznych do zakładania działalności gospodarczej oraz rozwoju rolnictwa.

Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą obszaru i analizą potrzeb społeczności lokalnej, słabymi stronami gminy Gąsawa są: zbyt niski poziom aktywności zawodowej oraz niski poziom wynagrodzeń. Celem strategicznym staje się więc wzmocnienie lokalnej gospodarki, rozumiane jako wzrost liczby miejsc pracy na lokalnym rynku oraz wzrost liczby przedsiębiorstw. Konieczne jest odpowiednie przygotowanie warunków dla rozwoju gospodarczego oraz właściwe wypromowanie gminy jako terenu przyjaznego dla inwestorów i przedsiębiorców. Ważnym aspektem jest również rozwój i modernizacja sektora rolniczego, który ma duży potencjał ze względu na występowanie dobrej jakości gleb.

Cel III: Infrastruktura. Poprawa stanu infrastruktury publicznej, poprzez modernizację i remont budynków użyteczności publicznej, dróg, infrastruktury technicznej oraz infrastruktury rekreacyjno-sportowej.

Pod tym pojęciem należy rozumieć szeroko pojętą poprawę infrastruktury – zarówno w odniesieniu do podniesienia standardów dróg lokalnych, rozbudowy sieci kanalizacyjnej, jak również modernizacji i doposażenia szkół czy innych obiektów użyteczności publicznej. Dostęp do infrastruktury spełniającej obecne potrzeby ułatwi komunikację wewnątrz i na zewnątrz gminy, umożliwi zwiększenie liczby i jakości działań ośrodków, zachęci mieszkańców do większej aktywności. W efekcie pozwoli to na zwiększenie zainteresowania osób spoza obszaru gminy, zarówno gości – turystów, jak i przedsiębiorców – inwestorów. W skali demograficznej będzie to działanie wspierające rozwój osadnictwa mieszkaniowego na nowych terenach co pozwoli na utrzymaniu liczby mieszkańców gminy a nawet wzrost atrakcyjności obszaru, co może wpłynąć na przyrost mieszkańców. Poprawa stanu infrastruktury – działania w tym zakresie są konieczne w kontekście pełnego wykorzystania lokalnych zasobów, stanowią jeden z najważniejszych priorytetów gminy, w szczególności w poprawie sieci komunikacyjnej i bezpieczeństwa na drogach (m.in. rozbudowa dróg lokalnych, budowa chodników, ciągów pieszo-jezdných, przebudowa skrzyżowań), sieci kanalizacyjnej, podniesienia standardu oświetlenia poprzez zwiększenie liczby punktów oświetlenia. Ponadto ważnym aspektem są działania na rzecz ochrony środowiska takie jak termomodernizacja obiektów, czy też budowa dróg rowerowych. Osiągnięcie tego celu strategicznego będzie możliwe dzięki celom operacyjnym oraz skonkretyzowanym przedsięwzięciom, które natomiast stanowią będą efekt konsultacji władz gminy i lokalnej społeczności.

Cel IV: Poprawa poziomu życia. Poprawa jakości życia mieszkańców oraz ich identyfikacja z miejscem zamieszkania.

Prawidłowy, zrównoważony rozwój gminy może nastąpić jedynie poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczo-kulturowego z jednoczesnym zintegrowaniem działań inwestycyjnych i gospodarczych skierowanych na rzecz rozwoju społecznego. Poprawa jakości życia mieszkańców będzie się odbywała nie tylko poprzez rozwój infrastruktury publicznej oraz gospodarki regionu ale również poprzez ich aktywizację tzn. zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w rozwój gminy, integracji mieszkańców oraz zwiększenie ich wiedzy i kompetencji, dzięki czemu będą nie tylko uczestniczyli w wydarzeniach edukacyjno-kulturalnych, ale także będą podejmować własne inicjatywy. Kluczowe dla zwiększenia zaangażowania mieszkańców jest wsparcie sektora pozarządowego, w tym nawiązanie współpracy z już istniejącymi organizacjami oraz aktywne wspieranie powstawania na terenie gminy nowych podmiotów ekonomii społecznej, co doprowadzi do integracji mieszkańców i większego przywiązania do obszaru zamieszkania.

Cel V: Narzędzia gospodarowania przestrzenią. Uporządkowanie gospodarki przestrzennej gminy.

Racjonalne gospodarowanie przestrzenią i kierowanie się zasadami zrównoważonego rozwoju jest bardzo ważnym aspektem przy ustalaniu przeznaczenia terenów. Podstawowym, służącym temu narzędziem jest sporządzanie miejscowych planów zagospodarowywania przestrzennego. Plany miejscowe powinny być opracowane w szczególności dla terenów, które gmina planuje przeznaczyć jako ofertę inwestycyjną, czy też dla obszarów wpisujących się w generowanie infrastruktury, zabudowy pod osadnictwo mieszkaniowe oraz dla atrakcji turystycznych i rekreacyjnych na terenie gminy, np. terenów przeznaczonych pod budownictwo rekreacyjne. Pozwoli to na zachowanie ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju oraz ułatwi i usprawni pracę władz gminy.

Wyznaczenie powyższych celów strategicznych pozwoliło zdefiniować bardziej szczegółowe cele operacyjne, które przedstawiają konkretne kierunki rozwoju związane ze środowiskiem i turystyką, rozwojem przedsiębiorczości, poprawą stanu infrastruktury publicznej oraz poprawą jakości życia mieszkańców.

CELE OPERACYJNE:

Cel strategiczny 1. Środowisko i turystyka

- 1.1. Efektywne wykorzystanie potencjału historyczno-kulturowego, poprzez rewitalizację oraz utrzymanie w dobrym stanie cennych obiektów zabytkowych na terenie gminy;
- 1.2. Wykorzystanie walorów środowiskowych do tworzenia miejsc atrakcyjnych turystycznie – przyjaznych i bezpiecznych szlaków turystycznych wraz z „parkingami leśnymi” (obejmującymi wytyczone miejsca do odpoczynku z infrastrukturą) oraz przestrzeni w pobliżu jezior;
- 1.3. Rozwój zaplecza turystycznego – bazy hotelowo-noclegowej, agroturystyki;
- 1.4. Promocja turystyczna oraz popularyzacja aktywnego wypoczynku mająca na celu przyciągnięcie inwestorów oraz turystów;
- 1.5. Wytyczenie i aktywna promocja indywidualnych działek rekreacyjnych;
- 1.6. Dbłość o stan środowiska poprzez maksymalną ochronę zespołów przyrodniczych oraz poprawę jakości powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb;
- 1.7. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy poprzez edukację ekologiczną i promowanie postaw proekologicznych poprzez:
 - wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych na budynkach mieszkalnych,
 - termomodernizacje,
 - wymiana źródeł ciepła na bezemisyjne, korzystniejsze z punktu widzenia energetycznego i ekologicznego,
 - nacisk na selektywną zbiórkę odpadów i recykling;

Cel strategiczny 2. Przedsiębiorczość i gospodarka

- 2.1. Realizacja projektów mających na celu przede wszystkim reintegrację zawodową i aktywizację społeczną bezrobotnych mieszkańców;
- 2.2. Stworzenie optymalnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy Gąsawa poprzez wyznaczenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych oraz ich aktywna promocja;
- 2.3. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości- poprzez systemy ulg dla przedsiębiorców zwiększających zatrudnienie , dotacji i preferencyjnych mechanizmów zwrotnych dla istniejących i nowych przedsiębiorców;
- 2.4. Doradztwo przedsiębiorców w procesie inwestycji i uzyskiwania wymaganych zgód, opinii, pozwoleń oraz środków z funduszy (w formie dedykowanego pracownika gminy do obsługi przedsiębiorców/Punktu Obsługi Przedsiębiorców);
- 2.5. Szkolenia, pomoc w zakładaniu oraz rozwijaniu działalności gospodarczej;
- 2.6. Promowanie i wspieranie ekologicznej produkcji rolnej;
- 2.7. Wsparcie dla innowacyjności i restrukturyzacji rolnictwa;

Cel strategiczny 3. Infrastruktura

- 3.1. Budowa, remont i modernizacja ciągów komunikacyjnych w postaci dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą;
- 3.2. Budowa, remont i modernizacja ciągów pieszych, pieszo-rowerowych, budowa nowych odcinków ścieżek rowerowych;
- 3.3. Budowa oświetlenia ulicznego;
- 3.4. Współpraca z Powiatem Żnińskim w celu poprawy stanu dróg powiatowych na terenie Gminy Gąsawa;
- 3.5. Remont i modernizacja istniejącej bazy kulturalnej i oświatowej (domy kultury, świetlice wiejskie, szkoły, hale sportowe etc.);
- 3.6. Remont ,modernizacja, doposażenie budynków użyteczności publicznej oraz działania zwiększające efektywność energetyczną – termomodernizacja wraz z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii oraz bez emisyjnych źródeł ciepła;
- 3.7. Bazując na głosie mieszkańców oraz dobru lokalnej społeczności dostosowanie części wspólnej przestrzeni gminnej - budowa placów zabaw, siłowni zewnętrznych, miejsc sportu i rekreacji itp.;
- 3.8. Zwiększenie dostępu do sieci uzbrojenia terenu – rozbudowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, uzbrojenie terenów w szczególności pod budownictwo jednorodzinne, rekreacje indywidualną oraz pod obszary inwestycyjne;

3.9. Wykorzystanie zasobów geotermalnych przez Gminę Gąsawa;

Cel strategiczny 4. Poprawa poziomu życia

- 4.1. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój gminy – partycypacja społeczna,
- 4.2. Mechanizmu budżetu obywatelskiego oraz instrumenty inicjatywy lokalnej – jako istotny element partycypacyjny;
- 4.3. Poprawa integracji mieszkańców gminy oraz rozwój oferty spędzania wolnego czasu:
 - Organizacja przedsięwzięć, imprez i wydarzeń integrujących lokalną społeczność (spotkania, festyny, zawody sportowe, zajęcia w świetlicach wiejskich etc.)'
 - Organizacja nowych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców, z uwzględnieniem zainteresowań różnorodnych grup mieszkańców (dzieci, młodzież, seniorzy itp.).
- 4.4. Wsparcie organizacji pozarządowych;
- 4.5. Zwiększenie dostępu oraz jakości do edukacji i opieki zdrowotnej na obszarze Gminy.

Cel strategiczny 5. Narzędzia gospodarowania przestrzenią

- 5.1. Systematyczne opracowywanie miejscowych planów zagospodarowywania przestrzennego.

Każdy z powyższych celi ma wpływ na inne wyznaczone kierunki. Wyższy poziom integracji wewnątrz społeczności (Cel IV) oraz systematyczne opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Cel V) ułatwi znacząco działania prowadzone w ramach pozostałych celów. Mieszkańcy podnosząc kompetencje wzmocnią swoją pozycję na lokalnym rynku pracy, ponadto przedsiębiorcy angażując się jako odbiorcy i współorganizatorzy projektów społecznych lepiej poznają potrzeby swojej grupy docelowej. W efekcie będzie to dodatkowe wsparcie działań związanych ze wzrostem poziomu przedsiębiorczości i aktywności zawodowej na terenie gminy (Cel II). Zintegrowana społeczność chętniej zadba również o wspólne dobro – infrastrukturę oraz środowisko w szczególności jeśli mieszkańcy byli bezpośrednio zaangażowani w projektowanie zmian w swoim otoczeniu (Cel III i I). W skali długoterminowej, nastąpi wzmacnianie lokalnej tożsamości, poczucia przynależności oraz praktyczne wykorzystanie lokalnych zasobów i potencjału przez społeczność lokalną.

3.4 Budżet Gminy

Kluczowym elementem przy realizacji misji Strategii Rozwoju Gminy jest analiza budżetu gminy Gąsawa, ponieważ wszelkie inwestycje wskazane w celach strategicznych i operacyjnych należą do zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego, natomiast realia finansowe mogą znacząco ograniczyć skalę możliwych do przeprowadzenia inwestycji. Dlatego budżet gminy jest wspierany również ze środków pochodzących z zewnątrz.

W myśl art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713), do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Artykuł 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym stanowi, że zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy oraz konstruuje otwarty katalog takich zadań. Zgodnie z tym przepisem w szczególności zadania własne gminy obejmują następujące sprawy:

- 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej;
- 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
- 3a) działalności w zakresie telekomunikacji;
- 4) lokalnego transportu zbiorowego;
- 5) ochrony zdrowia;
- 6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych;
- 6a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego;
- 8) edukacji publicznej;
- 9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
- 11) targowisk i hal targowych;
- 12) zieleni gminnej i zadrzewień;
- 13) cmentarzy gminnych;
- 14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego;
- 15) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
- 16) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej;
- 17) wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej;
- 18) promocji gminy;
- 19) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2018 r. poz. 450, 650, 723 i 1365 oraz z 2019 r. poz. 37);
- 20) współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Gmina Gąsawa posiada Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy na lata 2020-2030, która odpowiada sytuacji finansowej, wskazując w ujęciu analitycznym podejmowane działania oraz przedstawiając kierunki finansowania zadań gminnych. Prognoza dochodów, wydatków i zadłużenia została opracowana z uwzględnieniem indeksacji o wskaźniki dynamiki inflacji oraz dynamiki PKB. Dochody gminy prognozowano w podziale na: dochody bieżące (dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych; dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych; subwencję ogólną; dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące; pozostałe dochody (m. in.: podatki i opłaty lokalne, grzywny i kary pieniężne, wpływy z usług, odsetki od środków na rachunkach bankowych), w tym: z podatku od nieruchomości oraz dochody majątkowe (dochody ze sprzedaży majątku; dotacje i środki przeznaczone na inwestycje). Wydatki gminy w podziale na: wydatki bieżące (wynagrodzenia i składki od nich naliczane; wydatki na poręczenia i gwarancje; wydatki związane z obsługą zadłużenia, w tym odsetki i dyskonto; pozostałe wydatki bieżące) oraz wydatki majątkowe (obejmujące przedsięwzięcia inwestycyjne określone w prognozie finansowej. Wynik budżetu w prognozowanym okresie jest ściśle powiązany z przyjętymi założeniami do prognozy dochodów i wydatków, co zostało zestawione w Tabeli 26.

Tabela 26 Dochody, wydatki i zadłużenie gminy Gąsawa na lata 2020-2030.

	2020	2021	2022	2023
Dochody	26 329 354,65	26 949 140,00	26 832 161,00	27 529 927,00
Wydatki	30 061 500,65	26 749 140,00	26 588 025,00	27 103 375,00
Wynik budżetu	-3 732 146,00	200 000,00	244 136,00	426 552,00
	2024	2025	2026	2027
Dochody	28 355 825,00	29 206 500,00	30 082 695,00	30 955 092,00
Wydatki	27 929 273,00	28 779 948,00	29 656 143,00	30 528 540,00
Wynik budżetu	426 552,00	426 552,00	426 552,00	426 552,00
	2028	2029	2030	
Dochody	31 821 835,00	32 681 025,00	33 563 413,00	
Wydatki	31 395 283,00	32 254 473,00	33 213 413,00	
Wynik budżetu	426 552,00	426 552,00	350 000,00	

Źródło: Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Gąsawa na lata 2020-2030.

W Wieloletniej Prognozie Finansowej uwzględniono przedsięwzięcia do realizacji lub ukończenia w najbliższych 3 latach, 2020-2023. Realizacja danych odpowiada celom określonym przez niniejszą Strategię Rozwoju. Poniżej została przedstawiona została stosowna lista zadań:

Cyfrowa dostępność i użyteczność informacji sektora publicznego oraz zasobów nauki, kultury i dziedzictwa regionalnego:

- Realizacja wspólnego przedsięwzięcia z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 – 2020 jako dofinansowanie projektu „Kultura w zasięgu 2.0”. Oś priorytetowa 2. Cyfrowy region, Działanie 2.2 Cyfrowa dostępność i użyteczność informacji sektora publicznego oraz zasobów nauki, kultury i dziedzictwa regionalnego. Zakres rzeczowy tego przedsięwzięcia to: Obszar 4 Elektroniczny plakat „wyświetlacz typowy zewnętrzny dotykowy „TOTEM 42-46”,

Poprawa stanu infrastruktury turystyki i rekreacji:

- Zagospodarowanie plaży gminnej w Gąsawie oraz budowa pomostu,

Wykonywanie prac remontowo - budowlanych na terenie gminy:

- Zakup koparko – ładowarki dla Zakładu Robót Publicznych w Gąsawie w formie leasingu przez okres 5 lat,
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej stanowiących własność gminy Gąsawa,

Poprawa warunków pracy pracowników Gminnej Biblioteki Publicznej w Gąsawie:

- Adaptacja pomieszczeń po Posterunku Policji w Gąsawie na potrzeby Gminnej Biblioteki Publicznej w Gąsawie wraz z wymianą pokrycia dachowego na tym budynku,

Poprawa jakości wody, wydajności i niezawodności w produkcji wody:

- Rozbudowa stacji uzdatniania wody wraz z wyposażeniem w Gąsawie, dz. Nr 428,

Poprawa warunków użytkowania i komunikacji drogi gminnej:

- Przebudowa drogi gminnej Nowawieś Pałucka- Chomiąża Szlachecka o dł. 2520 mb.,
- Przebudowa drogi Komratowo - Oćwieka o dł. 2.000 mb,

Poprawa funkcjonowania hali sportowej:

- Wykonanie modernizacji – remontu Hali Sportowej w Gąsawie,

Poprawa jakości powietrza, warunków życia mieszkańców, uatrakcyjnienie turystycznego regionu i zwiększenie potencjału ekonomicznego gminy:

- Wykorzystanie zasobów geotermalnych przez gminę Gąsawa, w tym: Wykonanie odwiertu badawczo eksploatacyjnego Gąsawa GP-1 dla rozpoznania potencjałów geotermalnych gminy,
- Wykonanie instalacji geotermalnej – binarnej (siłowni geotermalnej) w Gąsawie,
- Wykonanie rurociągu przesyłowego wychłodzonych solanek geotermalnych do KS „Przyjma”,
- Budowa systemu ciepłowniczego na terenie Gąsawy,

Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym społeczności o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej na terenie rewitalizowanym:

- Rozbudowa wraz z przebudową budynku świetlicy wiejskiej w Szelejewie,
- Rozbudowa budynku świetlicy wiejskiej o taras wraz z remontem istniejących pomieszczeń w Obudnie oraz zagospodarowanie terenu wokół.

Powyższe inwestycje są finansowane między innymi:

- Z udziału własnego,
- Ze środków samorządowych,
- Przy udziale środków z programów i projektów UE,
- Poprzez współudział w finansowaniu inwestycji,
- W formie leasingu,
- Dzięki pożyczce z WFOŚiGW w Toruniu,
- Przy udziale dotacji z Funduszu Dróg Samorządowych,
- Dotacji z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej.
- Dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz z Programu „Geologia i Górnictwo”,
- Środków z NFOŚiGW w Warszawie, środków Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu.

3.3 Spójność z dokumentami nadrzędnymi

Cele w ramach Strategii rozwoju gminy Gąsawa na lata 2020-2030 zostały opracowane w oparciu o diagnozę obszaru i jego analizę, potencjał Gminy oraz z uwzględnieniem negatywnych zjawisk ze sfery społeczno - gospodarczej, a także w oparciu o wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych, które umożliwiają realne zdefiniowanie problemów oraz potrzeb lokalnej społeczności. Planowane działania są adresowane do możliwie szerokiej grupy mieszkańców, pozostając jednocześnie wobec siebie komplementarne, koncentrując się na zagadnieniach: środowiskowych, turystycznych, gospodarczych i społecznych.

Ponadto, każdy z celów strategicznych określonych niniejszym opracowaniem pozostaje komplementarny z celami wyznaczanymi w wieloletnich strategiach ogólnopolskich i regionalnych, realizowanych przez inne jednostki i podmioty (Tabela 27). Dla każdego z celów stwierdzono więc zgodność i komplementarność, odpowiednio wskazując na takie opracowania jak:

- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030** – podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa, przedstawiający cele oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030,
- **Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+** – przyjęta uchwałą nr 18/752/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 maja 2020 roku, wiodący dokument strategiczny województwa kujawsko-pomorskiego,
- **Strategia Rozwoju Powiatu Żnińskiego na lata 2012-2022** – przyjęta uchwałą nr XIV/99/2012 Rady Powiatu w Żninie z dnia 27 stycznia 2012 roku, wiodący dokument strategiczny powiatu żnińskiego,

Tabela 27. Spójność przyjętych celów strategicznych z dokumentami strategicznymi ogólnopolskimi i regionalnymi.

Strategia Rozwoju Gminy Gaśawa na lata 2020-2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+	Strategia rozwoju powiatu żnińskiego na lata 2012-2022
Cel strategiczny 1. Środowisko i turystyka Efektywne wykorzystanie potencjału historyczno-kulturowego; Wykorzystanie walorów środowiskowych do tworzenia miejsc atrakcyjnych turystycznie; Rozwój zaplecza turystycznego; Promocja turystyczna oraz popularyzacja aktywnego wypoczynku; Wyznaczenie i aktywna promocja indywidualnych działań rekreacyjnych; Dbłość o stan środowiska; Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy	Cel 1 – Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym: 1.1 Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczenie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	Cel główny: konkurencyjna gospodarka - rozwój turystyki, Dostępna przestrzeń i czyste środowisko - środowisko przyrodnicze, - przestrzeń kulturowa, -czysta energia i bezpieczeństwo energetyczne - potencjały endogeniczne Skuteczna edukacja - środowisko edukacyjne,	POTENCJAŁ EKOLOGICZNY I PRZESTRZENNY Ekologiczne i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi oraz wykorzystanie potencjału położenia geograficznego dla rozwoju powiatu - Wyeksponowanie i wzrost znaczenia położenia geograficznego dla rozwoju powiatu, -Wzmocnienie potencjału ekologicznego w powiecie i skuteczna ochrona zasobów naturalnych, - Współtworzenie warunków dla prawidłowej gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń KONKURENCYJNOŚĆ EKONOMICZNA W REGIONIE Wzrost konkurencyjności gospodarczej Powiatu Żnińskiego poprzez wykorzystanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego i tworzenie warunków umożliwiających zrównoważony rozwój lokalny - Stworzenie lokalnej marki Powiatu Żnińskiego w oparciu o zasoby przyrodnicze i dziedzictwo historyczno-kulturowe, ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA Rozbudowa, modernizacja i unowocześnienie infrastruktury sprzyjającej społeczno-gospodarczemu rozwojowi powiatu - Rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej w oparciu o dziedzictwo kulturowe i zasoby naturalne,

Cel strategiczny 2. Przedsiębiorczość i gospodarka Realizacja projektów mających na celu przede wszystkim reintegrację zawodową i aktywizację społeczną bezrobotnych mieszkańców; Stworzenie optymalnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy Gąsawa; Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości; Doradztwo przedsiębiorców w procesie inwestycji; Promowanie i wspieranie ekologicznej produkcji rolnej; Wsparcie dla innowacyjności i restrukturyzacji rolnictwa;	Cel 2 – Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego 2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym 2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na regionalnych inteligentnych specjalizacjach	Cel główny: konkurencyjna gospodarka - rozwój przedsiębiorczości, - rozwój rolnictwa, - nowoczesny rynek pracy, Dostępna przestrzeń i czyste środowisko - przestrzeń dla gospodarki, Skuteczna edukacja - edukacja dla gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach,	KONKURENCYJNOŚĆ EKONOMICZNA W REGIONIE Wzrost konkurencyjności gospodarczej Powiatu Żnińskiego poprzez wykorzystanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego i tworzenie warunków umożliwiających zrównoważony rozwój lokalny - Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu, -Rozwój oraz promocja małej i średniej przedsiębiorczości, SILNY KAPITAŁ SPOŁECZNY Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez budowanie kapitału społecznego, dążenie do spójności społecznej rozumianej jako wyrównywanie szans i możliwości rozwoju oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu - Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja lokalnego rynku pracy,
Cel strategiczny 3. Infrastruktura Budowa, remont i modernizacja ciągów komunikacyjnych w postaci dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą; Budowa, remont i modernizacja ciągów pieszych, pieszo-rowerowych, budowa nowych odcinków ścieżek rowerowych; Budowa oświetlenia ulicznego; Współpraca z Powiatem Żnińskim w celu poprawy stanu dróg powiatowych na terenie Gminy Gąsawa; Remont i modernizacja istniejącej bazy kulturalnej i oświatowej; Remont	Cel 1 – Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym: 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczenie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	Cel główny: Dostępna przestrzeń i czyste środowisko - infrastruktura rozwoju społecznego, - przestrzeń kulturowa, - infrastruktura transportu, - infrastruktura techniczna, Spójne i bezpieczne województwo: - cyfryzacja, -bezpieczeństwo, -wysoka jakość kształcenia i wychowania	ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA Rozbudowa, modernizacja i unowocześnienie infrastruktury sprzyjającej społeczno-gospodarczemu rozwojowi powiatu -Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, -Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjnej oraz bazy oświatowej

STRATEGIA ROZWOJU GMINY GĄSAWA 2020-2030

,modernizacja, doposażenie budynków użyteczności publicznej; Zagospodarowanie plaż gminnych i terenów przyległych, budowa placów zabaw, siłowni zewnętrznych, miejsc sportu i rekreacji itp.; Zwiększenie dostępu do sieci uzbrojenia terenu – rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej, wykorzystanie zasobów geotermalnych przez Gminę Gąsawa;			
Cel strategiczny 4. Poprawa poziomu życia Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwój gminy; Mechanizmu budżetu obywatelskiego oraz instrumenty inicjatywy lokalnej; Poprawa integracji mieszkańców gminy; Organizacja przedsięwzięć, imprez i wydarzeń integrujących lokalną społeczność; Organizacja nowych form spędzania wolnego czasu dla mieszkańców; Wsparcie organizacji pozarządowych; Zwiększenie dostępu oraz jakości dostępu do edukacji i opieki zdrowotnej na obszarze Gminy.	Cel 2 – Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Spójne i bezpieczne województwo: - cyfryzacja, -bezpieczeństwo, Skuteczna edukacja - wysoka jakość kształcenia i wychowania - edukacja dla gospodarki opartej na wiedzy i nowoczesnych technologiach, Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo - aktywność i włączenie społeczne - rozwój wrażliwy społecznie, - zdrowie, - kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe, -sport i aktywność fizyczna	SILNY KAPITAŁ SPOŁECZNY Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez budowanie kapitału społecznego, dążenie do spójności społecznej rozumianej jako wyrównywanie szans i możliwości rozwoju oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu - Rozwój jakości i poziomu wykształcenia mieszkańców, dostosowanego do wymogów rynku pracy, - Zapewnienie opieki społecznej, wsparcia osób niepełnosprawnych oraz osób z zaburzeniami psychicznymi, aktywna walka z patologiami i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, ROZWINIĘTA INFRASTRUKTURA Rozbudowa, modernizacja i unowocześnienie infrastruktury, sprzyjającej społeczno-gospodarczemu rozwojowi powiatu -Rozwój infrastruktury związanej z opieką społeczną i służbą zdrowia oraz z innymi obiektami użyteczności publicznej,

Cel strategiczny 5. Narzędzia gospodarowania przestrzenią Systematyczne opracowywanie miejscowych planów zagospodarowywania przestrzennego.	Cel 3 – Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie 3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania 3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych	Konkurencyjna gospodarka - innowacyjna gospodarka i nauka, badania i wdrożenia, Spójne i bezpieczne województwo: - współpraca dla rozwoju regionu	POTENCJAŁ EKOLOGICZNY I PRZESTRZENNY Ekologiczne i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi oraz wykorzystanie potencjału położenia geograficznego dla rozwoju powiatu
---	---	--	---

Źródło: Opracowanie własne.

IV. KONSULTACJE SPOŁECZNE

Rozdział pisany po przeprowadzeniu konsultacji społecznych.

V. WDRAŻANIE I MONITORING

5.1 Wdrażanie strategii

Strategia rozwoju gminy jest nadrzędnym dokumentem wyznaczającym kierunek rozwoju gminy, dlatego ważnym pozostaje jej systematyczny i rozsądny sposób jej wdrażania. Podkreślić należy, że do osiągnięcia założonych celów strategicznych i operacyjnych konieczna będzie współpraca wszystkich przedstawicieli lokalnej społeczności: władz, instytucji publicznych, lokalnych przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych przy uwzględnieniu nieformalnych inicjatyw oraz wsparciu ze strony instytucji rządowych i samorządowych szczebla ponadgminnego. Istotnym pozostawać także będzie zaangażowanie mieszkańców gminy. Wspólna realizacja zadań oraz komplementarność poszczególnych działań pozwolą na osiągnięcie celów dzięki efektowi synergii. Kluczowe znaczenie dla tempa osiągania poszczególnych celów będzie mieć także dostępność środków finansowych w budżetach poszczególnych instytucji i organizacji oraz skuteczność w pozyskiwaniu zewnętrznego współfinansowania (głównie w ramach funduszy unijnych na lata 2020-2030). Ze względu na ograniczone środki budżetowe konieczne jest odpowiednie rozplanowanie inwestycji w czasie (tak, aby nie zachwiać płynności finansowej poszczególnych realizatorów zadań) oraz wskazanie działań priorytetowych, które mają zostać zrealizowane w pierwszej kolejności. Inwestycje wskazane na listach rezerwowych będą mogły być finansowane jedynie w przypadku pozyskania dodatkowych środków.

5.2 System monitorowania

Ze względu na zakresloną perspektywę czasową niniejszego dokumentu konieczne jest zapewnienie przejrzystego systemu monitorowania postępów oraz jego elastyczności i możliwości adaptacji do zmieniającego się otoczenia.

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji Strategii posiada Wójt Gminy. Dodatkowo w monitorowaniu uczestniczyć będą pracownicy Urzędu Gminy oraz przedstawiciele Rady Gminy w Gąsawie. Główną rolą wyżej wymienionych podmiotów będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w dokumencie oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia opóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania. Ostatnie istotne pozostawać także będą w razie potrzeby aktualizowanie Strategii w zakresie dostosowania go do zmieniających się uwarunkowań.

Do monitorowania, oceny realizacji programu oraz jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami Strategii a także osiągane wskaźniki produktów.

W celu monitorowania wdrażania Strategii i oceny jej efektywności w stosunku do ustalonych celów, konieczne jest ustalenie zestawu wskaźników. Decyzje w tej sprawie powinny być podejmowane jeszcze przed rozpoczęciem wdrażania Strategii lub we wczesnej fazie jej realizacji, tak, aby mogły zostać zebrane odpowiednie dane.

Możemy wyróżnić następujące poziomy wskaźników:

- **wskaźniki wkładu** dotyczą przydzielonego budżetu dla każdego poziomu wsparcia. Wskaźniki te są wykorzystywane do monitorowania postępów w odniesieniu do (rocznych) zobowiązań i wypłat funduszy dostępnych dla danego działania w odniesieniu do jego kosztów.

- **wskaźniki produktu** odpowiadają one właściwym działaniom. Są one mierzalne w dookreślonych jednostkach (np. długość zbudowanej drogi, liczba przedsiębiorstw, które otrzymały wsparcie finansowe, liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury publicznej).
- **wskaźniki rezultatu** odnoszą się do dostrzegalnego skutku spowodowanego działaniem. Dostarczają one informacji o zmianach np. w zachowaniu, zdolności i efektywności bezpośrednich beneficjentów. Wskaźniki te mogą być wyrażane w jednostkach fizycznych (np. skrócenie czasu podróży, liczba uczestników, którzy ukończyli szkolenie, liczba wypadków drogowych, liczba osób korzystających ze zmodernizowanych obiektów etc.) lub finansowych (wzrost zasobów sektora prywatnego, obniżenie kosztów transportu).
- **wskaźniki wpływu** podnoszą one konsekwencje Strategii wykraczających poza bezpośrednich beneficjentów Strategii. Można wyróżnić w tym zakresie dwa typy wpływu: 1) bezpośredni, to te skutki, które występują po upływie pewnego czasu, ale bezpośrednio wiążą się z podjętymi działaniami; 2) globalny to efekty w odległej perspektywie czasowej, mające wpływ na szerszą populację. Badanie tego wpływu jest złożone, a jednoznaczne dookreślenie relacji przyczynowo-skutkowych często pozostaje bardzo trudne.

Przy użyciu powołanych wskaźników mierzalne pozostają dla stopnia realizacji Strategii:

- **Skuteczność** stanowi komparatystyczne ujęcie realnych efektów realizacji Strategii z jej pierwotnymi założeniami, odpowiada porównawczemu zestawieniu rzeczywistego rezultatu z oczekiwaniami.
- **Efektywność** stanowi zestawienie osiągniętych wyników z poniesionymi nakładami do uzyskania tych rezultatów.

Stopień efektywności i skuteczności można zatem odnieść dla każdego etapu Strategii lub działania. Ostatnie dostarczają realnych danych dla podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii umożliwiając podejmowanie właściwych decyzji z zakresu planowania.

Niezbędne pozostaje zatem cykliczne monitorowanie postępów rzeczowych i finansowych podejmowanych działań i w miarę możliwości także rezultatów. Zwrócić bowiem należy uwagę, że mimo znaczenia środków administracyjnych w zarządzaniu, monitorowanie rezultatów ma istotne znaczenie dla powodzenia realizacji Strategii.

Rozwiązaniem optymalnym pozostanie monitorowanie założeń cyklicznie, raz w roku, w ostatnim kwartale a monitoringiem wówczas powinno zostać objętych ostatnie 12 miesięcy.

Rozwiązaniem zasadnym pozostaje powołanie zespołu monitorującego założenia Strategii. Osoba wskazana przez Wójta raportować będzie Organowi Wykonawczemu Gminy postępy realizacji Strategii.

PODSUMOWANIE

Rozdział pisany, po przeprowadzeniu konsultacji społecznych i dopracowaniu Strategii Rozwoju Gminy

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności obszaru gminy Gąsawa na tle powiatu i województwa wg stanu na 31.12.2019 r.	7
Tabela 2 Liczba ludności obszaru gminy Gąsawa z podziałem na płeć w latach 2010-2019	8
Tabela 3 Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Gąsawa w latach 2010-2019.....	9
Tabela 4 Struktura wiekowa mieszkańców gminy Gąsawa według grup ekonomicznych w latach 2010 – 2019.	10
Tabela 5 Ruch naturalny w latach 2010-2019 w gminie Gąsawa.....	10
Tabela 6 Saldo migracji latach 2010-2019 w gminie Gąsawa.....	11
Tabela 7 Zestawienie głównych wskaźników demograficznych dla gminy Gąsawa w latach 2010-2019.....	11
Tabela 8 Zestawienie głównych wskaźników związanych z edukacją dla gminy Gąsawa w latach 2010-2018.....	13
Tabela 9 Ludność wg poziomu wykształcenia w powiecie znińskim na tle administracyjnym.	14
Tabela 10 Bezrobotni na obszarze gminy Gąsawa, powiatu i województwa w latach 2010-2019.	15
Tabela 11 Pracujący na 1000 ludności na obszarze gminy Gąsawa w latach 2010-2018.....	16
Tabela 12 Struktura osób bezrobotnych na terenie Gminy Gąsawa w latach 2011-2019.....	17
Tabela 13 Liczba zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w podziale na sekcje PKD 2007 na obszarze gminy Gąsawa w poszczególnych latach 2010-2019.	18
Tabela 14 Przeciętne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej na obszarze powiatu toruńskiego w latach 2010-2018.	20
Tabela 15. Przedsiębiorczość Gminy Gąsawa na tle regionu na wg stanu na 2018 r.	21
Tabela 16 Dane dotyczące infrastruktury mieszkaniowej na terenie Gminy Gąsawa w latach 2010-2019.....	23
Tabela 17 Wskaźniki świadczeń społecznych w gminie Gąsawa w latach 2010-2018. ...	25
Tabela 18 Liczba obiektów kulturalnych oraz zakres działania na obszarze gminy Gąsawa wg stanu na 2019 r.	27
Tabela 19 Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków.....	29
Tabela 20 Spis zabytków objętych ochroną konserwatorską i archeologiczną według miejscowości.....	31
Tabela 21 Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Gąsawa.	34
Tabela 22. Wykaz dróg gminnych w granicach administracyjnych Gminy Gąsawa stan na rok 2016.	35
Tabela 23 Zestawienie głównych wskaźników związanych z siecią wodno-kanalizacyjną dla gminy Gąsawa w latach 2010-2018	37
Tabela 24 Analiza SWOT Gminy Gąsawa	42
Tabela 25 Mocne i słabe strony gminy w ujęciu poszczególnych zagadnień.	44
Tabela 26 Dochody, wydatki i zadłużenie gminy Gąsawa na lata 2020-2030.....	55
Tabela 27. Spójność przyjętych celów strategicznych z dokumentami strategicznymi ogólnopolskimi i regionalnymi.	58

SPIS RYCIN

Rycina 1.Schemat planowania strategicznego.	4
Rycina 2 Położenie gminy Gąsawa na tle województwa i powiatu.	6

Rycina 3 Obszar Gminy Gąsawa z uwzględnieniem klas bonitacyjnych	22
Rycina 4 Sieć dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych na terenie Gminy Gąsawa.	34

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Zmiana liczby ludności obszaru gminy Gąsawa w latach 2010-2019.	8
Wykres 2 Prognoza liczby ludności według grup wiekowych na terenie Gminy Gąsawa na lata 2020-2030 z uwzględnieniem danych z poprzednich lat.	12
Wykres 3 Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Gąsawa w latach 2012-2019.	17
Wykres 4 Liczba zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w podziale na sekcje PKD 2007 na obszarze gminy Gąsawa w roku 2019	19
Wykres 5. Podstawowa opieka zdrowotna – porady na terenie Gminy Gąsawa w latach 2011-2019	24

SPIS FOTOGRAFII

Fotografia 1 Muzeum Archeologiczne w Biskupinie.	30
Fotografia 2 modrzewiowy kościół w Gąsawie z 1674 roku oraz drewniany kościół z XVIII wieku w Ryszewku	30
Fotografia 3 muzeum kolejki wąskotorowej w Wenecji.	31